

11 35686

letnik CII - leto 2000

11

SLOVENSKI ČEBELAR

LETO 1873 - PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

ISSN 0359-4497

Vlado Pušnik: Kako napreduje graditev
Čebelarškega centra v Lukovici 301

ČEBELARJEVA MESEČNA OPRAVILA

Ivan Bračko: Čebelarjeva opravila v AŽ in
velikem Kirarjevem »B« panju v novembru 303

Janez Poklukar: Čebelarjeva opravila
v nakladnem panju v novembru 304

Mira Jenko - Rogelj: Veterinarski nasveti
v novembru 305

KONGRESI

Janez Mihelič: Razstave in kongresa rejcev
kransjske čebele v Avstriji so se v velikem
število udeležili tudi slovenski čebelarji 308

PRODAJA ČEBELJIH PRIDELKOV

Stane Plut: Priporočene cene medu na tržnicah
in pri čebelarjih na domu 310

Tina Volk, Miroslav Rednak, Janez Poklukar:
Primerjava dveh modelov izračuna lastne cene
medu v letu 2000 311

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Marjan Debelak: Na sledi posebnemu
protirojnomu ukrepu – Uvod in potek poskusa 313

DEJAVNOST STROKOVNIH KOMISIJ ZVEZE

Vlado Pušnik: Status čebelarja in davčni sistem 315

ZA MLADE ČEBELARJE

Marija Mlaker: Čas beži, a spomini ostanejo 315

BOLEZNI ČEBEL

Borut Preinfalk: Nekaj praktičnih napotkov in
spoznanj pri zatiranju hude gnilobe čebelje
zalege 318

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Stanka Rižnar: 70 let Čebelarškega društva
Šmartno ob Paki 319

Stanko Hovnik: Prva polnilnica medu na
Koroškem 320

Stane Plut: Prva seja komisije za ekonomiko
čebelarjenja

Janez Mihelič: Turistično društvo in čebelarji
v Ihanu uspešno sodelujejo 324

Čebelarska kulturna dediščina 326

Mitja Košnik: Zdravljenje alergije na pike in
samopomoč pri alergijski reakciji 330

OBVESTILA

V SPOMIN 327

MALI OGLASI 332

Vlado Pušnik: Activities at the Beekeepers Centre of
Slovenia Are Progressing

THIS MONTH'S WORK FOR BEEKEEPERS

Ivan Bračko: Beekeepers Jobs in AŽ Hive and in the
Large Kirar's "B" Hive in November

Janez Poklukar: Beekeepers Jobs in Multiple-story Hive
in November

Mira Jenko - Rogelj: Veterinary Advice for November

CONGRESSES

Janez Mihelič: The Beekeeping Trade Show and Carnica
Congress, Organized by Carnica Breeders in Austria Was
Attended in Large Number by Slovene Beekeepers, Too.

SALES OF HIVE PRODUCTS

Stane Plut: Recommended Prices of Honey on the Marke
Squares and with the Beekeepers at Their Homes

Tina Volk, Miroslav Rednak, Janez Poklukar: Comparison
of Two Models of One's Own Honey Price Calculation
for the Year 2000

OUR BEEKEEPERS' EXPERIENCES

Marjan Debelak: On theTrack of a Special Antiswarming
Measure – Introduction and the Course of the Experiment

PROFESSIONAL COMMITTEES' ACTIVITIES

Vlado Pušnik: Beekeeper Status and the System of
Taxation for Beekeepers

FOR THE YOUNG BEEKEEPERS

Marija Mlaker: Time Passes, But Recollections Remain

BEE DISESES

Borut Preinfalk: Some Tips and Conclusions in
Connection With Foul Brood Control

FROM THE SOCIETY LIFE

Stanka Rižnar: The 70th Anniversary of the Šmartno
ob Paki Beekeepers' Association

Stanko Hovnik: The First Honey Extraction Plant in
Carinthia

Stane Plut: The First Meeting of the Committee for
Beekeeping Economics

Janez Mihelič: Successful Cooperation of the Tourist
Society and the Beekeepers in Ihan

Beekeepers Ethnic Heritage

Mitja Košnik: Treatment of Allergy to Bee Sting and
Self -Aid in Case of Allergic Reaction

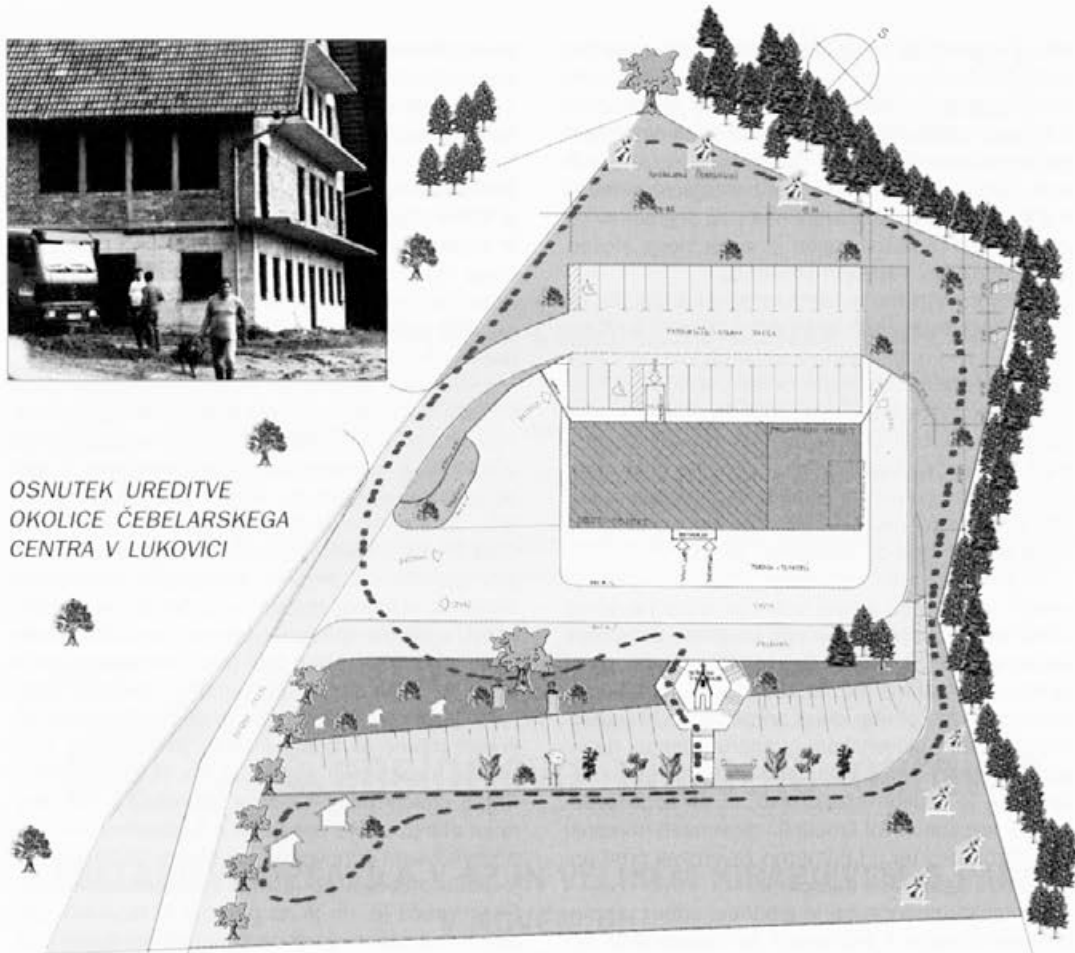
NOTES

IN MEMORIAM

SMALL ADVERTISEMENTS

OSNUTEK UREDITVE
OKOLICE ČEBELARSKEGA
CENTRA V LUKOVICI

KAKO NAPREDUJE GRADITEV ČEBELARSKEGA CENTRA V LUKOVICI

Počasi se približuje zima in zdaj je že čas, da ocenimo, ali smo dosegli cilje, ki smo si jih zastavili za letos, in kaj še lahko storimo do konca leta.

Na podlagi projektne naloge smo se odločili, da bo v preteklosti nedograjeni Čebelarški izobraževalni center na Lukovici postal osrednji center za promocijo čebelarskih proizvodov, pridelanih v Sloveniji, ter da bo to osrednji center za dopolnilno in specializirano izobraževanje čebelarjev, tako za teoretično kot praktično delo. V centru bo mogoče kupiti tudi vse potrebne pripomočke za čebelarjenje, literaturo in druge avdiovizualne pripomočke s področja čebelarstva.

Poleg tega, da bo v centru sedež Čebelarške zveze Slovenije in uredništvo Slovenskega čebelarja, bodo v njem potekale tudi vse dejavnosti, povezane z delom naših komisij za izobraževanje, kulturno čebelarsko dediščino, zdravstveno varstvo, blagovno znamko, krožke, tehnologijo čebelarjenja, pridelavo in predelavo čebeljih proizvodov, selekcijo

... V objektu in okoli njega bo tudi dovolj prostora za dejavnosti klubov in specializiranih sekcij (klub čebelarskih mojstrov, sekcija za medovite rastline, sekcija ljubiteljev čmrcljev in podobno).

V stavbi centra bodo prav tako imele svoj sedež profesionalne službe, kot so opazovalna služba gozdnega medenja, pospeševalna služba in veterinarska služba za področje čebelarstva, v sodelovanju s Kmetijskim inštitutom Slovenije pa bo v njem tudi raziskovalna postaja.

V naš program smo kot novo področje uvrstili apiterapevtsko dejavnost, saj menimo, da bo to še povečalo zanimanje za ogledne in obiske v okviru turistične ponudbe in degustacijskega centra čebeljih proizvodov.

Vzorčna polnilnica za med, ki bo v objektu, bo opravljala kar dve funkciji: ob ogledih bomo v okviru čebelarskega centra v njej lahko prikazali proces od točenja do polnjenja medu, hkrati pa bo polnilnica uporabna tudi v trgovskem delu poslovanja.

Poleg tega bodo polnjenje v centru lahko opravili tudi okoliški čebelarji.

Seveda bodo vse te naloge, ki smo jih zasnovali v minulih letih in ki organizacijsko in administrativno preraščajo dejavnosti Čebelarske zveze Slovenije, zahtevale v prihodnjih letih drugačen pristop, saj je končno tudi poglobitveni motiv za dograditev čebelarskega centra vidnejša in večja vloga slovenskih čebelarjev v našem prostoru.

Vse spremljajoče dejavnosti, ki so pogoj, da bo center tudi ekonomsko uspešno »živel« in se razvijal in ki bodo čebelarski zvezi pomagale pri njegovem vzdrževanju, so gospodarske dejavnosti. Predvideni sta gostinska in trgovska dejavnost, v okviru centra pa želimo razvijati tudi turistično dejavnost. Na tem področju računamo na tesne povezave z vsemi regionalnimi čebelarskimi centri oz. večjimi čebelarstvi na območju cele Slovenije; to bo zlasti pomembno ob Apimondii 2003.

Ne glede na rok za končanje objekta in ureditev okolja nas čas že precej priganja, in to ne samo zaradi organizacije svetovnega kongresa čebelarjev Apimondia 2003, ampak tudi zaradi potrebe, da si vendarle ustvarimo možnosti za to, da bo tako čebelarstvo kot čebelar dobil primernejše in ustrežnejše mesto v slovenskem prostoru. Upamo, da se bo potem spremenila tudi miselnost najodgovornejših ljudi, ki vodijo našo državo, in da bodo čebelarstvu kot specifični kmetijski dejavnosti namenili več pozornosti ter ga primerno zavarovali pred prihodnjimi negativnimi udarci.

V minulih mesecih se je gradbeni odbor zelo intenzivno ukvarjal s pripravami za nadaljevanje del na objektu. Tako smo opravili večino del, potrebnih za nadaljnjo graditev čebelarskega centra: urejali smo lokacijsko in gradbeno dokumentacijo, sklenili ustrezne pogodbe, uredili zadeve, povezane dostopi do objekta, zdaj pa poteka pridobivanje potrebnih testov in poročil, brez katerih pozneje ne bi mogli pridobiti tehnične dokumentacije oziroma uporabnega in obratovalnega dovoljenja.

Sklenjene so pogodbe za večino del za okna in balkonska vrata, za primarno električno napeljavo, tik pred sklenitvijo pogodbe smo tudi za izvedbo strojnih instalacij. Vsa osnovna inštalacijska dela bodo potekala do spomladanskih mesecev.

Prihodnje leto nas čakajo obrtniška dela, ureditev fasade in druga dela, potrebna za dograditev stavbe, to pa bo tako finančno kot izvedbeno za nas kar veliko breme.

Oktober 2000 smo se ukvarjali predvsem z okolico objekta. To moramo urediti ob nekaterih pogojih, ki jih bo seveda težko uskladiti. Okolje objekta se mora vključiti v okolico, že na daleč mora biti vidno, da gre za čebelarski center, upoštevati moramo vse programe v centru, poleg tega pa tudi logistične zahteve za gospodarske dejavnosti, pred-

vsem pa moramo upoštevati razpoložljiva finančna sredstva.

Kot smo se odločili, bomo čebelarji predvsem okolico centra povečini uredili s prostovoljnimi delovnimi akcijami. Že prvi dve sta pokazali, da čebelarji s simpatijami spremljajo prizadevanja za dograditev objekta, da so delovne akcije res delovne in prijetne in da so tudi simpatična družabna srečanja med čebelarji iz različnih čebelarskih društev. Prepričan sem, da se s temi delovnimi akcijami pojavlja posebna oblika sodelovanja in utrjevanja pozitivnih odnosov med člani čebelarskih društev.

Iz skice, ki simbolično ponazarja ureditev okolice centra – ta je sicer šele eden izmed zadnjih osnutkov ureditve okolja – je mogoče razbrati, da bo objekt v severovzhodnem delu obkrožen z gozdom, da bo dostop do objekta skozi lipov drevo-red, da bodo na obrobju parcele na treh koncih skupine čebelnjakov, ki morajo obiskovalcem prikazati zgodovinski presek, pokrajinske posebnosti Slovenije in najbolj tipičen način čebelarjenja v Sloveniji, v okviru apiterapevtske in turistične dejavnosti pa demonstrirati tudi tako imenovane apikomore (za te še iščemo primernejši slovenski izraz).

Na južni strani platoja so predvideni manjše sakralno znamenje, posvečeno sv. Ambrožu, in kombinirani napajalniki za čebele, na obrobju nabrežine pa vzorčni panji. Celotna nabrežina in del zelenega okolja bosta posajena z medovitimi rastlinami, predvsem grmovnicami in nizkim rastlinjem, zelo malo prostora pa imamo za zasaditev dreves. Prava sreča je, da je na obrobju Kersnikovih parcelnih mej bogata naravna struktura drevesnih vrst, pomembnih za čebelarstvo, tako da bodo imeli obiskovalci čebelarske šolske poti ob načrtovani zasaditvi velikega števila medovitih rastlin kaj videti tudi na botaničnem področju. Posebnost dodatne ponudbe bo tudi nasad zdravilnih zelišč, ki sicer niso vse medovite, vendar jih uporabljajo kot zdravilna zelišča tudi za čebele, ne le za ljudi, kar bo ob sodelovanju s sekcijo za zdravilna zelišča na osnovni šoli Brdo pri Lukovici v centru omogočilo še dodatno ponudbo. Pred objektom je predvidena zasaditev osrednje lipe, tam pa bo središče vseh ogledov v okolju, kraj zbiranja zunaj objekta, v poletnih mesecih pa tudi osrednji prostor za prireditve. Velik plato pred objektom bo omogočil, seveda, če bo ob prireditvah zaprt za dostop avtomobilov, srečanja velikega števila ljudi (tudi več sto ljudi).

Za zdaj še nismo določili prostora, pa tudi ne oblike in materiala, v katerem bomo predstavili naša največja moža v čebelarstvu, Antona Janšo in Petra Pavla Glavarja. Ena od idej je, da bi postavili dva stebra z doprnskim kipoma obeh naših čebelarskih »velikanov«, na katera smo zares lahko ponosni in ki ju pozna tudi svet. V kratkem se moramo odločiti vsaj za lokacijo.

Od čebelarjev pričakujemo še veliko predlogov in pobud, predvsem pa dobro voljo za prihodnje prostovoljne delovne akcije (eno načrtujemo še za 20./21. oktober 2000). Spomladi 2001 naj bi bili vsaj dve.

Pričakujemo tudi, da bodo čebelarji in čebelarska društva prispevali medovite rastline, grmovnice in drevesa, ki jih bomo zasadili v okolju, prav tako

tudi klopi, les in druge materiale, potrebne za ureditev okolja.

Vsem čebelarskim društvom predlagamo, da med svoje dejavnosti v prihodnjem letu uvrstijo tudi kakšen delovni obisk na gradbišču bodočega čebelarskega centra.

*Predsednik gradbenega odbora
Vlado PUŠNIK, oec.*

PROSTOVOLJNE PRISPEVKE za ČEBELARSKI CENTER SLOVENIJE

lahko **posamezniki** nakažete ČZS s splošno položnico, na kateri napišete v rubriko »Vplačal je« ime, priimek in naslov; v rubriki »Prejemnik« ČZS, Ljubljana; v okencu »Številka računa« **50100-678-48636**; in v okencu »Sklic na št.« obvezno vpišete **1225**.

Le tako izpolnjena položnica nam bo omogočila točno evidenco o zbranih sredstvih in darovalcih za objavo v Slovenskem čebelarju.

Hvala Vam za pomoč pri graditvi centra Slovenskih čebelarjev.

ČZS

ČEBELARJEVA OPRAVILA V AŽ IN VELIKEM KIRARJEVEM B PANJU V NOVEMBRU

Ivan Bračko

Da ostanem zvest svojemu načinu pisanja, naj tudi za november opišem vreme nad Slovenijo v tem mesecu v daljšem časovnem obdobju.

V drugi polovici novembra se srednja dnevna temperatura navadno zniža na manj kot 5 °C, včasih pa pade že pod ničlo. To je tudi po fenološkem koledarju predzimsko obdobje, ko drevje preneha rasti. Zvrstijo se tudi jesenski svetniki: sv. Luka v klet pokuka, sv. Klemen klet zaklene, sv. Katarina pa zemljo odene s snegom. Če oktobra lani ni bilo prve jesenske slane, bo novembrski mraz osmopil občutljive rastline. Od sončnega vzhoda do sončnega zahoda mine le približno 10 ur, sence so že zelo dolge in »plazeče« se. Po fenološkem koledarju je pozna jesen, ki se kaže v splošnem odpadanju listja z listavcev; potekajo še zadnja sprava sladkorne in krmne pese in končujejo se zadnja poljska opravila v tem letu, o čemer nam pričajo reki in pregovori, povezani s svetniki.

Čebelarji smo že tudi postorili skoraj vse za zazi-

mitiv čebeljih družin. Ko se zunanje temperature znižajo na manj kot 10 °C, se tudi čebele zgručajo v zimsko gručo, vendar jo od časa do časa ob toplih urah dneva, ko se temperatura povzpne na več kot 13 °C v senci in je vreme sončno, razpustijo in se spreletijo, kar je pravi čistilni izlet in trebitev pred morebitnim več mesecev trajajočim zimskim hišnim priporom. Zatiranje varoe je v tem letnem času najučinkovitejše, zlasti potem, ko se izleže še zadnja letošnja zalega. Pri tem pa upoštevajmo navodila veterinarjev. V zvezi s prezimovanjem v omarah rezervnih čebeljih družin v 4- ali 5-satarjih Kirarjevega B panja (notranje mere 40 cm x 30 cm) je treba povedati, da so ti panjiči prenosni, to pa je nadvse pomembno za uporabo družin. Sprednja in zadnja stena panjiča sta iz 22 mm debelih desk iz mehkega lesa, nanju sta pribiti stranski steni iz lesonita, debeli 4 mm (toliko, da se ne upogiba; lesonit pa ne sme biti predebel, da se družinice lahko med prezimovanjem in zgodnjim pomladanskim razvojem med seboj grejejo).

Sam sem prvotni Fararjev 4-satar povečal na 5-satar, s tem pa sem pridobil še eno ulico. Podnico

Gríža pri
Sežani
11. 9. 2000.

Neurejeni odnosi so bili vzrok podtaknjenega ognja na enem zabojniku.

sem zaključil z nerjavečo žično mrežo, pod katero je poseben premičen vložek, da prestrezam naravni ali izzvani odpad varoj. Med prezimovanjem je vložek v utorih in obvezno v panjču. Ta način rezervnih družin je velečebelar Franc Kirar uvedel že v 30. letih prejšnjega stoletja in bil je najpomembnejša sestavina njegovega načina čebelarjenja.

Iz več kot 50 let stare literature povzemam spodnjo primerjavo glede prezimovanja močnih in šibkih čebelih družin: Močne družine, ki so zasedale 9-DB satov, so na sat čebel povprečno porabile 1 kg hrane, šibke družinice na 4-5 DB satih, ki so prezimovale same v velikem DB plodišču, so povprečno porabile 1,9 kg hrane na sat čebel; šibki čebelji družinici na 4-5 DB satih, ki sta prezimovali skupaj v velikem 12-satnem plodišču in se med seboj gredli, sta med prezimovanjem povprečno porabili 0,9 kg hrane na sat čebel, čebele pa niso zbolele za grížo. Ti podatki kažejo, kako pomembno je razmišljanje o tehnologiji. Velečebelar Franc Kirar jo je takoj obrnil

sebi v prid in naredil skrinje za skupno prezimovanje in stalno oskrbo čebelih družin v prenosnih 4-satarjih. Skrinja s spodnje strani toplotno ni posebej zavarovana, tako da imajo čebele družine skozi žrelo panjičev neposreden stik z zunanjo naravo in temperaturo okolja. Panjiči v skrinji so dobro stisnjeni med seboj in od zgoraj dobro odeti.

Pred vremenskimi nevšečnostmi skrinjo varuje dvizna streha, prevlečena z aluminijasto pločevino. V skrinjo shranimo od 10 do 12 čebelih družin na 4-5 satih. Tak način prezimovanja rezervnih čebelih družin ima prednost, saj nam prihrani precej čebelje hrane, čebele pa ostanejo zdrave, ker se gríža skoraj ne pojavlja.

V preostalih pridobitnih čebelih panjih družine v plodišču stisnem na toliko satov, kot jih gosto zasedajo, to je od šest do devet v Kirarjevih B panjih, družin, ki nimajo šest satov, pa v teh panjih ne zazimujemo. V AŽ panjih pa jih v plodišču stisnem z ločilno desko. Zelo pomembno je, da imamo med zimo v panjih čim manj satov, pač toliko, kot je potrebno, da jih po nepotrebnem ne onesnažimo z ostanki sredstev, ki jih uporabljamo pri zimskem zatiranju varoze potem, ko se izleže zadnja zalega.

Posebej opozarjam čebelarje v tistih okoljih, kjer je medila hoja, naj bodo previdni in zadnjih 5 litrov sladkorne raztopine (3 dele vode in 5 delov sladkorja) pokrmijo šele tedaj, ko se izleže zadnja zalega. To hrano čebele znosijo v sredino zimske gručice in med zimo najprej porabijo ta del zaloge, tako da ne preobremenjujejo blatnikov z neprebavljivimi ostanki iz mane. Pozneje, ko se pozno pozimi ali zgodaj spomladi pojavijo prve otoplitve, se čebele spreletijo in otrebijo ter znova pripravijo za nadaljnje prezimovanje. To je pglavilna razlika v načinu prezimovanja med čebelimi družinami v zmernem podnebnem pasu, saj jim tukajšnje zime omogočajo preživeti zimo tudi v daljših obdobjih, ko čebele ne izletavajo.

Vsem čebelarjem, ki so mladi po srcu, priporočam, da se do konca svojega življenja izobražujejo, kajti čebelarstvo in narava, ki ga spremlja, nam ponujajo vedno nove neznanke in tudi odgovore nanje. Izrabimo zimski čas za izobraževanje!

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NAKLADNEM PANJU V NOVEMBRU

dr. Janez Poklukar

elektronski naslov: janez.poklukar@kis-H2.si

Čebelarstva sezona je mimo, lahko si nekoliko oddahnemo. Morda ne bo odveč, da Martinovo poletje izrabimo za zimsko zdravljenje čebel proti varozi, če seveda naravno odpade več kot 0,2 varoe na dan. Dobro pregledimo rezervno satje in izločimo vse stare in poškodovane sate.

To je lahko vir nevarnih čebelih bolezni, poleg tega pa je tudi slabo ogledalo čebelarja. S kuhanjem starega satja ne bomo več vznemirjali čebel.

Tople jesenske dneve lahko izrabimo tudi za vzdrževalna dela pri čebelnjaku. Uredili bomo okolico čebelnjaka in podrobno pregledali zunanost vseh panjev. Pregledjmo namestitve mrežnih zapor na vhodih panjev, nad gornjo naklado pod pokrovom pa vstavimo izolacijski material. Pokrove panjev dobro ob-

težimo, da jih pozneje ne bi odkrili morebitni močni sunki mrzlega vetra.

Pri pripravi medu za prodajo na domu bodimo pozorni na nekaj »malenkosti«. Za skladiščenje medu si uredimo primeren prostor. Paziti moramo na temperaturo skladiščenja, način utekočinjenja medu in navsezadnje tudi na zunanji videz kozarca medu. Naj navedem samo nekaj splošnih napotkov. Med najbolje skladiščimo pri temperaturi do 10 °C. Posode naj bodo dobro zaprte, med mora biti zavarovan pred vlago in skladiščen na temnem mestu. Pri utekočinjenju kristaliziranega medu pazimo, da ga ne segrejemo na več kot 45 °C. Med polnimo v nove kozarce, novi in lepi na pogled naj bodo tudi pokrovi. K privlačnemu videzu pripomore tudi lepa etiketa z vsemi predpisanimi podatki o medu.

VETERINARSKI NASVETI V NOVEMBRU

mag. Mira Jenko - Rogelj, dr. vet. med., Veterinarski zavod Slovenije

Od leta 1996 so izgube prezimljenih čebeljih družin v primerjavi z normalnimi izgubami (največ 5 odstotkov) občutno prevelike. Veterinarska služba je v želji, da bi dobila čim bolj točne podatke o zimskih izgubah čebeljih družin zaradi varoze, izvedla med čebelarji anonimno anketo. Podatke smo zbirali aprila in maja, ko lahko z gotovostjo trdimo, koliko čebeljih družin je zimo preživel. Sistematična testiranja čebeljih družin glede na naravni odpad varoj na območju celotne Slovenije in anketiranje čebelarjev, pri katerih smo spomladi 1999 izvajali te preizkuse, sta nas resno opozorila, da utegne biti pred nami spet katastrofalna zima. O pripravljenosti na sodelovanje in pomoč nas je prepričal tudi 70-odstotni odziv vseh čebelarskih društev v Sloveniji.

Analiza podatkov se je zaradi sezonskega dela zavlekla do pozne jeseni. Minulo zimo (1999/2000) so bile izgube čebeljih družin v Sloveniji občutno več

Na žalost ni več dovolj, da med samo pridelamo, saj ga moramo po primerni ceni tudi prodati. V Sloveniji se nam kopičijo zaloge medu, odkupna cena medu na debelo pa je za zdaj občutno prenizka. Zato je prav, da izrabimo prvi val povpraševanja novembra in skušamo čim več medu prodati stalnim kupcem in si hkrati pridobiti tudi nove. Zakaj pa ne bi v svojem čebelarskem društvu organizirali skupne prodajne akcije za domači med v svoji občini? Potrebujete le malo dobre volje in nekaj dodatnega znanja o trženju medu.

Priporočam, da obiščete najbližjo trgovino s turističnimi spominki in pogledate, ali je na prodajnih policah na voljo tudi med lokalnih čebelarjev. Morda pa boste po tem obisku dobili dobrega in zanesljivega stalnega kupca svojega medu.

je od običajne vrednosti 5 odstotkov. Najnižji povprečni odstotek izgub (9,5 odstotka) je bil na podlagi anket na območju južne Dolenjske, Bele krajine in Posavja. Najvišji povprečni odstotek zimskih izgub je bil na Gorenjskem (kar 24 odstotkov). (Glej graf št. 1.)

Iz podatkov je razvidno, da je 64 odstotkov čebelarjev uporabljalo za zatiranje varoze hemovar. Da je sredstvo neučinkovito, če je v panju še zalega, potrjujejo povprečno 30-odstotne izgube anketiranih čebelarjev. Če so čebelarji hemovar uporabili v kombinaciji z zimskim aerosolom, so bile izgube precej manjše, povprečno 8 odstotkov. Kombinacijo več vrst sredstev za zatiranje je uporabljalo 46 odstotkov čebelarjev. Zanimiv je podatek, da so bile minimalne izgube 3,8 odstotka samo pri dveh odstotkih čebelarjev, ki so uporabljali alternativna sredstva proti varoi. (Glej graf št. 2.)

Graf št. 1: Povprečne izgube čebeljih družin pozimi 1999/2000

Graf št. 2: Regijske razlike med čebelarskimi društvi z najvišjimi in najnižjimi izgubami čebeljih družin

Zimsko zatiranje varoe je utemeljeno le, če število varoj v panju že pred tem dovolj zmanjšamo. Kar 75 odstotkov zaslug za uspešno alternativno zatiranje med sezono ima uspešno zimsko zatiranje. Vse bolj se potrjuje, da so uspešna samo tista čebelarstva, v katerih so čebelarji dobro podkovani z znanjem, poleg tega pa za čebelarjenje namenjajo več časa in tudi več denarja.

Zdaj je čas, ko občine sprejemajo predloge za oblikovanje višine proračunskih sredstev. Ker nam na državni ravni ni uspelo pridobiti sredstev za enotno regresiranje zdravih za čebele, vam priporočamo, da se pravočasno obrnete na občinske odbore za kmetijstvo, prek katerih bodo območna čebelarstva utemeljevala pomembnost obstoja čebeljih družin ter pomembnost enotnega, pravočasnega in dragega zatiranja varoe v čebeljih družinah. Če na občini, v kateri deluje vaše čebelarsko društvo, za čebele ni posluha, skušajte na vrata birokratov potrkati skupaj s specialistom za čebelarstvo, ki vam bo pripravil strokovno mnenje in stroškovnik – proračun za sredstva, porabljena za zatiranje čebeljih bolezní.

Propad čebeljih družin, še zlasti zaradi varoe, je za večino čebelarjev boleče in žalostno. Zato se pri čebelarjih, ki so že doživeli katastrofo, ta praviloma ne ponovi več. Zmanjševanje števila čebelarstev je opaziti tudi na območjih intenzivnega poljedelstva, kjer na čebelje družine kot zmnožki vplivajo vsi negativni dejavniki. Zaradi tega lahko na posameznih območjih nastane celo kriza opraševanja. V odročnih krajih, predvsem na Gorenjskem in Dolenjskem, je prejšnjo zimo propadlo nekaj čebelnjakov, njihovi lastniki pa jih verjetno ne bodo več oživili. Pred leti so se tam balli »čebelarjev vikendašev«, zdaj pa je že opazna bojazen pred vdorom čebelarjev iz Evrope.

ZIMSKO ZATIRANJE VAROE

Prezimovanja čebel in spomladanskih izgub zaradi varoe se nam ni treba bati, če nam je takoj po zadnjem točenju uspelo kar najbolj zmanjšati število varoj. Rezultati oktobrskega naravnega odpada varoj so nam pokazali morebitno potrebnost zimskega zatiranja varoe. Če smo v desetih dneh oktobra našli na podničnem testnem vložku dve naravno odmrli varoi, moramo v obdobju od novembra do prve polovice decembra opraviti še zimsko zatiranje varoe.

Čebelarški inštitut v Liebefeldu se že več kot 12 let ukvarja z uporabo oksalne kisline, saj je izmed vseh alternativnih sredstev v obdobju brez zalege dala najboljše rezultate. Na letošnjem junijskem srečanju raziskovalcev, ki preučujejo zatiranje varoe, so Evropo razdelili na tri podnebne pasove: severno, srednjo in južno; za vsak podnebni pas predlagajo posebne programe zatiranja varoe.

Glede na celinsko podnebje tudi Slovenijo z izjemo Primorske uvrščamo na srednjeevropsko območ-

je. Za to območje so sprejeli nižje koncentracije oksalne kisline, kot so jo priporočali še leta 1999.

Učinkovitost delovanja in škodljivi vplivi oksalne kisline različnih koncentracij so namreč odvisni tudi od podnebnih razmer. V zadnjem letu so potekale tudi številne polemike o škodljivem delovanju in učinkovitosti vnosa oksalne kisline s kapanjem. Opazovanja po spodaj navedeni znižani, a še vedno učinkoviti koncentraciji, so za razliko od škropljenja pokazala sicer enako učinkovitost, hkrati pa tudi blago oslabelost spomladi izzimljenih družin. V prejšnjih številkah Slovenskega čebelarja je opisana tudi metoda kapanja, vendar so navedene previsoke koncentracije.

V Slovenskem čebelarju, št. 10, 2000, je dr. Janez Poklukar v članku Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v oktobru med drugim zapisal tudi recept za pripravo raztopine oksalne kisline za pršenje.

Prikaz kapanja v plodišču AŽ panja.
(Foto: J. Matavž)

Kapanje je izvedljivo tudi v AŽ panju. (Foto: J. Matavž)

Priprava raztopine oksalne kisline za KAPANJE

V 1 l sladkorne raztopine 1 : 1 vmešamo 35 g dihidrata oksalne kisline.

Količina raztopine: 5 ml na vsako zasedeno ulico ali na en zaseden sat

Uporabimo jo tedaj, ko v panju NI ZALEGE (november, december).

Opozorilo:

- družine zdravite samo enkrat,
- mlačno raztopino nakapajte neposredno po čebelah,
- zunanja temperatura mora biti več kot 0 °C,
- pri delu uporabljajte zaščitne rokavice in očala.

Priprava raztopine MLEČNE KISLINE ZA PRŠENJE

1 l 90-odstotne mlečne kisline razredčimo s 6 l vode	
80-odstotne.....	5,2 l vode
70-odstotne.....	4,3 l vode
60-odstotne.....	3,4 l vode
50-odstotne.....	2,6 l vode

Količina 15-odstotne raztopine: 5 mililitrov na vsako stran zasedenega sata ali 10 ml na en polno zaseden sat.

Uporaba: V obdobju, ko ni zalege, 1–2-krat v presledku 7 dni, odvisno od števila odpadlih varoj.

Čas uporabe: Ves dan, če ni vetra in je **zunanja temperatura višja od +7 °C**.

Opozorilo: Čebel pozimi ne smete namočiti! Pred uporabo je treba umeriti količino razpršene kisline za vsako stran sata.

V obdobju brez zalege lahko za pršenje uporabljamo tudi 15-odstotno raztopino mlečne kisline; njena učinkovitost na varoe ob enkratnem vnosu je najmanj 80-odstotna. Če jo uporabimo dvakrat, je učinkovitost vsaj 90-odstotna. Izmed vseh sredstev, ki jih uporabljamo pozimi, je to glede škodljivega delovanja na čebele in ostankov v medu najmanj problematično. Med povprečno vsebuje 200 mg levo- (L+) in desno- (D+) sučne mlečne kisline, po trikratni uporabi pa se je količina kisline povečala na 1000 do 1500 mg na kilogram medu.

Pršenje z raztopino mlečne kisline mora zajeti vse čebele na satju in stenah panja. Zaradi precej zamudnega postopka je primernejše za manjša čebelarstva. Ko je v panjih zalega, lahko mlečno kislino uporabljamo tudi za roje in narejence.

Po programu integriranega zatiranja varoe v zimi 2000/2001 društva uporabljajo tudi zamegljevanje

čebel s hemovarjem z **aparatom Ekofog 2003**. Strokovna navodila o delovanju in uporabi aparata so minulo sezono prejela vsa čebelarska društva.

Opozorilo:

- zamegljevanje opravimo dopoldne, ob izletnih dnevih,
- zamegljujemo čim prej potem, ko v panjih ni več zalege; NE ČAKAJTE na konec decembra ali na januar,
- aparat je treba po nekajkratni uporabi v istem dnevu izprati in umeriti,
- zaradi suma pojava morebitne odpornosti varoe na hemovar moramo obvezno uporabiti lovilce varoe, da ugotovimo, ali je ta živa ali mrtva.

Po strokovnem navodilu lahko uporabimo tudi **perizin**; na zasedene ulice ga vnesemo po metodi kapanja.

O izbiri vrste in načina zatiranja varoe se posvetujte tudi s pristojnim območnim veterinarjem.

ČEBELARSKA ZVEZA DRUŠTEV

MARIBOR

Tyrševa ul. 26

2000 Maribor

Tel. +fax: 02/251-62-44

NUDIMO

ODPIRALNI ČAS:

Ob sredah: od 8⁰⁰ do 14⁰⁰

Ob petkih: od 8⁰⁰ do 14⁰⁰

Ob sobotah: od 8⁰⁰ do 12⁰⁰

- ČEBELARSKO OPREMO
- ČEBELARSKI DROBNI PRIBOR
- EMBALAŽA - kozarci vseh vrst, pokrovčki, stekleničke za propolis vseh vrst.
- SATNICE za AŽ, za nakladni LR, za mali in veliki KIRAR
- Prodaja medu vrhunske kakovosti in ostalih zakladov iz čebeljega panja

NA GORNJE PROIZVODE NUDIMO POPUST NA OSNOVI ČLANSKIH KARTIC:

- 5 % popust v vrednosti nakupa od 5.000,00 SIT do 10.000,00 SIT
- 10 % popust v vrednosti nakupa nad 10.000,00 SIT

Pričakujemo vaše predloge za izboljšanje ponudbe

RAZSTAVE IN KONGRESA REJCEV KRANJSKE ČEBELE V AVSTRIJI SO SE V VELIKEM ŠTEVILU UDELEŽILI TUDI SLOVENSKI ČEBELARJI

Kongres in čebelarška razstava, ki sta bila od 8. do 10. septembra v Borovljah v Avstriji, sta utrdila sodelovanje med čebelarji z obeh strani meje

Janez Mihelič, univ. dipl. biol.

Avstrijska zveza rejcev kranjske čebele (ACA), katere predsednik je znani avstrijski čebelarški strokovnjak dr. Hermann Pechhacker, in združenje Carnika – Region Rosental, ki ima svoj sedež v Borovljah in se med drugim ukvarja tudi s propagiranjem čebelarstva, čebeljih pridelkov in avtohtone čebele carnike, sta od 8. do 10. septembra letos organizirala že šeste dneve čebele carnike, tokrat prvič v okviru dežel Alpe-Jadran. Osrednji prireditvi sta bila kongres rejcev kranjske čebele na območju Alpe-Jadran in mednarodna čebelarška razstava. Poleg tega so prireditelji pripravili za udeležence zanimive strokovne izlete in kulturno-zabavni večer. Dva avtobusa udeležencev kongresa sta obiskala tudi čebelarje v Sloveniji. Del izletnikov je obiskal znano gorenjsko čebelarko Milko Rakovec v Bašlju in podjetje Logar d.o.o. v Šenčurju, udeležil pa se je tudi piknika, ki so ga zanje pripravili prizadevni čebelarji Čebelarkega društva Tržič. Izletniki v drugem avtobusu so obiskali čebelarški muzej Francija Šivica v Šempasu in si ogledali zanimivosti Primorske.

Slovesnega začetka kongresa pred gradom v Borovljah so se v čudovitem vremenu udeležili čebelarji iz Avstrije, Italije, Slovenije in Hrvaške. Prireditelji in razstavo je odprl Ernst Fuchs, znani koroški čebelarški delavec, ki ima tudi največ zaslug za izvedbo te prireditve, poleg njega pa so sodelovali še Haidemarie Kilian, Winfrid Dareb, Heinz Tischler, vodja čebelarkega muzeja v Rožu, ter številni prizadevni domači čebelarji. Vse udeležence so pozdravili tudi dipl. inž. Franc Rauhenberger, vodja združenja Carnika Region Rosental, župan Borovelj dr. Helmut Krainer, ki je tudi finančno podprl prireditve, Ortwin Lamprecht, pooblaščenec ACA za Koroško, in predsednik ACA dr. Hermann Pechhacker. V imenu slovenske delegacije se je za sprejem in povabilo zahvalil podpredsednik ČZS inž. Franc Šivic.

Na razstavi, ki so jo pripravili v obnovljenem delu boroveljskega gradu, smo poleg čebelarjev iz omenjenih treh držav sodelovali tudi slovenski čebelarji. Čebelarška zveza Slovenije je pripravila zanimivo čebelarško razstavo, na kateri so sodelovali tudi nekateri vzrejevalci matic, podjetje Čebelarstvo Božnar iz Polhovega Gradca, izdelovalec panjskih končnic Rene Čopi iz Čezsoče, barvne slike pa je prispeval Franci Šivic. Osrednji del razstave je bil namenjen propagiranju mednarodnega čebelarkega kongresa Apimondia 2003 v Ljubljani, zanj pa je Franci Šivic pripravil zelo zanimiv barvni plakat. Avstrijski čebe-

Vse prisotne je najprej pozdravil g. Ernest Fuchs, po-memben koroški čebelarški organizator.

V imenu slovenske delegacije je prisotne pozdravil g. Franc Šivic.

Pogled na udeležence v Borovljah.

Foto: J. Mihelič

larji so bili tako prvič neposredno obveščeni o kongresu Apimondie v Ljubljani in številni so že napovedali svojo udeležbo. Samostojno razstavo svojih izdelkov je organiziralo tudi podjetje Logar d.o.o. iz Šenčurja. Sicer pa sta svoje izdelke razstavljali tudi dve podjetji s čebelarso opremo iz Nemčije. Kot zanimivost naj povem, da so razstavljali nakladne panje iz zelo trdega stiroporja, značilno zanje pa je, da so precej cenejši od lesenih panjev. Tudi ponudba plemenilčkov iz stiroporja je že zelo dobra.

Po ocenah organizatorjev je razstavo v treh dneh obiskalo približno tri tisoč čebelarjev. Iz Slovenije je prispelo približno petnajst avtobusov čebelarjev iz vseh krajev. Tako velik obisk slovenskih čebelarjev je presenetil tudi organizatorje. Sodelovanje med čebelarji in čebelarскими organizacijami na območju dežela Alpe-Jadran je bilo samo še vprašanje časa, saj čebelarimo z isto čebeljo pasmo in imamo pri njenem ohranjanju in izboljševanju podobne probleme.

Kongresa vzrejvalcev kranjske čebele pa se je udeležilo približno šeststo čebelarjev. Svoje referate so predstavili strokovnjaki iz vseh štirih držav udeleženk. Avstriji so predstavili projekt selekcije pod oznako blagovne znamke ACA, v okviru katere poteka načrtna selekcija njihove kranjske čebele. Pomembni so pasemska čistost, pridobitne lastnosti in v zadnjem času čistilni nagon ter v zvezi s tem odpornost na varoo. Prikazali so tudi najnovejše elektronsko označevanje matic, ki omogoča dokaj natančno kontrolo gibanja matic in zbiranje podatkov o njihovih lastnostih skozi vse življenje. Blagovna znamka matic ACA se je v Evropi že uveljavila, zato so željo po pridružitvi tej blagovni znamki izrazili tudi vzrejvalci matic iz Češke in Poljske.

Največja težava vzrejvalcev kranjske čebele v Avstriji je po izjavah tamkajšnjih čebelarjev v zadnjem času uvajanje tako imenovane buckfaške čebele. To počnejo predvsem poklicni čebelarji, ki hkrati trdijo, da ta križanec pridelava več medu kot kranjska čebela. Pojav buckfaške čebele v Avstriji bo vzrejvalce kranjske čebele v tej državi prisilil k uvedbi ukrepov, ki bodo omogočili ohranjanje čiste kranjske pasme čebel. Matice bodo morali plemeniti na zanesljivih plemenilnih postajah, zato že razmišljajo o postavi-

Slovenski čebelarji smo se predstavili z lepo razstavo.

tvil nove ob avstrijsko-slovenski meji. Kot se je pokazalo, prepoved čebelarjenja z drugimi vrstami čebel ni obrodila sadov, saj je nekateri čebelarji preprosto ne upoštevajo.

Ne razmišljajo pa o denarnih spodbudah čebelarjem, ki čebelarijo s carniko, saj tudi Evropska unija zagovarja prost pretok čebel na celotnem območju članic povezave. Še najboljše rezultate bi dale zaprte alpske doline, v katerih ni veliko čebel in v katerih bi bila možna dobra kontrola pesemske čistosti, ki tudi ne bi bila predraga. Kdor bo dolgoročno zanemaril ta dejstva, bo verjetno ostal brez območij s čisto kranjico. O tem moramo razmišljati tudi mi in iskati ustrezne rešitve.

Če slovenski vzrejvalci matic ne bodo začeli skupaj s čebelarsko organizacijo doma in v tujini uvajati in propagirati blagovne znamke slovenskih matic »Autentic carniolan«, bodo zaostali na pomembnem področju prodaje kranjske čebele. Na tem področju bi namreč lahko v svetovnem merilu nekaj dosegli, saj smo izvorna dežela kranjske čebele.

Referent iz Italije je bil dr. Frilli z univerze v Vidmu. Poudaril je, da se v severnem goratem delu Italije vedno bolj uveljavlja avstrijska kranjska čebela, selekcionirana v okviru blagovne znamke ACA. Na drugih območjih Furlanije so po večini križanci italijanske in kranjske čebele. V Italiji je izbira pasme prepuščena čebelarjem samim brez omejitev in ni-

Prodajna razstava združenja carnica Rosental.

Foto: J. Mihelič

majo posebnih državnih finančnih intervencij za varstvo italijanske čebele. Država uveljavlja svoj interes na tem področju s projekti, ki jih izvajajo specializirani inštituti ali čebelarske organizacije.

O razmerah v Sloveniji na področju vzreje matic in ohranjanja pasemske čistosti kranjske čebele je govoril dr. Janez Poklucar. Po njegovem mnenju so razmere v Sloveniji glede pasemske čistosti kar ugodne. Tudi država že razmišlja o zaščiti kranjske čebele, to pa naj bi dosegli z uvedbo premij za tiste čebelarje, ki čebelarijo s kranjsko čebelo.

Uspeh tega ukrepa bo verjetno odvisen od višine premij, ki jih bo določila država, problem pa bo tudi ustrezen nadzor, saj bo to zahtevalo dodatna finančna sredstva. Verjetno bi ta cilj lažje dosegli z ustreznimi pomočjo države novim vzrejevalcem kranjskih matic, z regresiranjem matic kupcem pa bi vplivali na to, da bi se le-ti lažje odločili za čebelarjenje z avtohtono čebelo.

Kot je poročal dr. Kezič iz Zagreba, je hrvaška vlada s posebno odredbo prepovedala vzrejo drugih pasem čebel na območju Hrvaške. Ker želijo občutno povečati vzrejo matic za izvoz, regresirajo matice, ki

jih kupujejo domači čebelarji. Ta ukrep bo na Hrvaškem verjetno veljal do vključitve v Evropsko unijo, potem pa bodo morali poiskati drugačne rešitve.

Po končanem kongresu so v kulturnem programu nastopili tudi moški pevski zbor Svoboda iz Majšperka pod vodstvom zborovodje Stanka Vedlina ml. – ta je s svojim dovršenim nastopom požel buren aplavz občinstva – mladi harmonikar Damjan Kovačič ter čebelarski družinski ansambel Hočevar iz Šentjerneja, ki je prav tako navdušil navzoče čebelarje. Sestavljajo pa ga oče, sicer znani dolenjski čebelar, mati in štirje otroci; najmlajši med njimi je desetletni Ambrož, ki igra trobento.

Ob koncu je podpredsednik ČZS g. Franc Šivic v imenu slovenske delegacije organizatorjem kongresa izročil spominsko darilo, posebno darilo pa še g. Ernstu Fucksu, ter v svoji zahvali pohvalil dobro organizacijo kongresa. Organizatorji so na koncu izrazili željo, da bi bil kongres vsake dve leti v eni izmed držav tega območja. Vsem udeležencem sta se zahvalila boroveljski župan dr. Helmut Krainer, ki je priredil tudi poseben sprejem za delegacije, in predsednik ACA dr. Hermann Pechhacker.

Prodaja čebeljih pridelkov

PRIPOROČENE CENE MEDU NA TRŽNICAH IN PRI ČEBELARJIH NA DOMU

Komisija za ekonomiko čebelarjenja pri ČZS je 9. oktobra letos na svoji seji – udeležili so se je tudi nekateri večji slovenski čebelarji in prodajalci medu na tržnicah – obravnavala razmere na tržišču z medom. Po posvetu so skupaj določili priporočene cene za slovenski med za prodajo na domu in na tržnicah. Čebelarjem, ki med prodajajo na domu ali na tržnicah, komisija priporoča, da upoštevajo sprejeti cenik.

Pri tem je komisija upoštevala, da je bil letošnji pridelek medu v Sloveniji nadpovprečen in da so se poleg znanih uvoznikov medu pojavili še novi ter uvozili znatne količine cenene in manj kakovostnega medu. Uvožen ceneni med prodajajo po skoraj enaki ceni kot kakovostnega slovenskega, vendar brez navedbe geografskega izvora, čeprav zakon določa obvezno oznako izvora medu. Zaradi uvoza velikih količin medu in njegove prodaje brez navedbe izvora je slovenski trg zasičen z medom, to pa je tudi razlog za približno 50-odstotno znižanje odkupnih cen

medu pri slovenskih odkupovalcih v primerjavi z letom 1999 in za omejevanje odkupljenih količin po sortah. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano kljub dobri domači letini medu žal ni omejilo uvoza tega čebeljega pridelka, zato so razmere na tržišču z medom alarmantne, posledice pa bodo za slovensko čebelarstvo brez dvoma negativne.

Ker slovenski med ni zaščiten, komisija **poziva UO ČZS in njegovo komisijo za blagovno znamko**, da ukrepata takoj. Tako mora v čim krajšem času zažveti blagovna zaščitna znamka slovenskega medu, čebelarji pa naj bi jo začeli v čim krajšem času tudi uvajati. Poleg tega je komisija pri določanju priporočenih prodajnih cen medu upoštevala tudi izračun **Kmetijskega inštituta Slovenije o proizvodni ceni medu v Sloveniji**; ta je **680 SIT** za kilogram. Vsaka prodaja medu na debelo ali celo na drobno pod to ceno pomeni, da čebelar prodaja med z izgubo in s tem **spodkopava** obstoj in ekonomske temelje svojega čebelarstva.

Pri določitvi priporočenih cen medu je komisija na podlagi omenjenih dejstev sprejela sklep, da naj le-te ostanejo na višini spomladanskih cen medu brez upoštevanja inflacije.

Cene medu, ki jih komisije predlaga čebelarjem in prodajalcem na tržnicah, so:

HOJA	1.400 SIT
SMREKA	1.200 SIT
AKACIJA	1.000 SIT
GOZDNI	1.000 SIT
KOSTANJ	1.000 SIT
CVETLIČNI	900 SIT
LIPA	1.000 SIT
ŠKRŽAT	900 SIT

Priporočamo, da so cene medu pri čebelarjih na domu od navedenih nižje za največ 100 SIT.

Cene medu v trgovinah pa se gibljejo od 790 SIT

(cvetlični med v akciji – Nama Ljubljana) do 1400 SIT hojev med.

Čebelarje, ki bodo med prodajali po občutno nižjih cenah od priporočenih, opozarjamo, da bodo izpodkopavali ekonomske temelje svojih čebelarstev in posredno škodovali tudi drugim slovenskim čebelarjem. Zato komisija priporoča čebelarjem, naj ne razprodajajo svojega medu po nizkih cenah, ker bo to še dodatno poslabšalo razmere v slovenskem čebelarstvu, saj te že zdaj niso rožnate, tudi zaradi mačehovskega odnosa Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano do te panoge kmetijstva. **Dobra lastnost medu je, da lahko počaka dobrega kupca, saj se ne pokvari, in na to čebelarji ne smejo pozabiti.**

*Komisija ČZS za ekonomiko čebelarstva,
predsednik Stane Plut*

PRIMERJAVA DVEH MODELOV IZRAČUNA LASTNE CENE MEDU V LETU 2000

mag. Tina Volk, Miroslav Rednak, dr. Janez Poklukar, vsi Kmetijski inštitut Slovenije

V okviru CRP Zemlja je Kmetijski inštitut Slovenije začel konec leta 1999 izvajati raziskovalni projekt Ekonomska analiza čebelarstva v Sloveniji. Glede na zdajšnje neugodno stanje pri odkupnih cenah medu v skladu s priporočilom komisije za ekonomiko pri ČZS objavljamo del poročila, v katerem smo skušali oceniti čebelarjeve stroške pri pridelavi medu.

Kalkulacija modela za oceno stroškov pridelave medu za potrebe kmetijske politike je bila postavljena že leta 1997. Izdelana je bila ob predpostavkah, da je čebelarjenje dopolnilna dejavnost na kmetiji, da poteka v čebelnjaku z AŽ panji na stalnem mestu (60 panjev) ter da je med prodan na veliko v 50-litrskih posodah. Zaradi pomanjkanja pravih podatkov so bili tehnološki in ekonomski parametri v modelu postavljeni predvsem na podlagi strokovnih ocen čebelarjev.

Analiza podatkov, zbranih z anketo pri 29 čebelarjih s podobno velikostjo čebelarstev (povprečno po 61 panjev), omogoča grobo presojo ustreznosti tehnoloških izhodišč v modelu, s tem pa tudi presojo reprezentativnosti ocene stroškov.

Ugotovimo lahko, da tako tehnološki parametri (poraba materiala, dela, pridelek ipd.) kot vrednostni kazalci (drugi materialni stroški, vrednost osnovnih sredstev) v modelu povsod dosegajo vrednosti, ki jih kažejo podatki iz ankete. Pri tem so vrednosti v modelu povprečno bližje najnižjim kot najvišjim vrednostim in hkrati praviloma nižje od aritmetičnega povprečja rezultatov ankete. To ne presene-

ča, saj je model postavljen po načelu racionalnosti ter usklajenosti tehnoloških parametrov in opremljenosti glede na predvideni pridelek, v praksi pa temu ni vedno tako.

Vzorec čebelarstev, ki so bila vključena v anketo, je zelo heterogen. Poleg tega so odgovori na anketo ocena čebelarjev in ne rezultat natančne evidence porabe in stroškov, hkrati pa niti ni povsem jasno, ali se ocene nanašajo na določeno leto ali na neko povprečno stanje.

Posebno problematična je ocena vrednosti osnovnih sredstev. Najvišja ocenjena vrednost čebelnjaka je pri podobnem številu panjev skoraj 17-krat višja od najnižje ocenjene vrednosti. V nekaterih primerih je čebelnjak hkrati tudi počitniška hiša, opremljenost je zelo različna, ni povsem jasne delitve med čebelnjakom, točilnico, prostori za skladiščenje, embalaranje in prodajo medu. Zato tudi ni mogoče z gotovostjo ločiti vrednosti osnovnih sredstev za pridelavo medu za prodajo na veliko, kot je predvideno v modelu, od vrednosti osnovnih sredstev za prodajo na drobno. Pri oceni vrednosti panjev in posode se pojavlja tudi vprašanje, na katero obdobje se cene nanašajo. Cene panjev, ki so navedene v anketi, so cene, ki veljajo na trgu leta 2000, še leta 1999 pa so bile te precej nižje.

Povprečen pridelek medu na panj je po anketi večji kot v modelu, prav tako pridelek voska. Pridelava cvetnega prahu in propolisa v modelu ni predvidena. Po anketi se kot stranski pridelek pojavljajo tudi matice (0,18 matice/panj), hkrati pa

je nakup matic večji (0,37 matice/panj), kot je predvideno v modelu (0,2 matice/panj). Če matice za prodajo odštejemo od kupljenih matic, dobimo neto nakup matic, ki je po anketi (0,19 matice/panj) podoben kot v modelu. Če povprečne vrednosti, dobljene iz ankete, ovrednotimo z istimi cenami kot model (povprečne cene leta 1999), so stroški na panj po anketi za 16 odstotkov višji kot po modelu. Zaradi večjega pridelka medu in več stranskih pridelkov je višja tudi vrednost proizvodnje (za 28 odstotkov), tako da je lastna cena medu [(skupni stroški – vrednost stranskih pridelkov)

na panj / pridelek medu na panj] celo nekoliko nižja kot po modelu.

Ocenjujemo, da je ob upoštevanju kakovosti in stopnje zanesljivosti podatkov ankete odstopanje modela od povprečnih rezultatov po anketi v sprejemljivih okvirih. Model za oceno stroškov pridelave medu bo treba še enkrat preveriti v primerjavi s podatki analitičnega knjigovodstva, ko bodo na voljo, ter na tej podlagi prilagoditi vrste in način izračuna stroškov tudi za potrebe, ki jih določa zakonodaja Evropske unije s tega področja.

Preglednica 13: **Ocene stroškov pridelave medu na podlagi povprečnih parametrov, dobljenih z anketo pri 29 čebelarjih, v primerjavi z oceno stroškov po modelni kalkulaciji** (Vir: Modelne kalkulacije za kmetije 1999, Živinoreja, PI 213, KIS, 2000)

	Količina na panj		Cena SIT/enoto	Stroški SIT/panj		Indeks Model = 100
	Anketa	Model		Anketa	Model	
Matice (št.)	0,37	0,2	1000	370	200	185,0
Satnice (št.)	5,29	7,0	72,41	383	507	75,6
Sladkor (kg)	13,17	12,0	132,35	1743	1588	109,8
Veterinarske storitve in zdravila				1423	986	144,3
Drugi stroški				467	737	63,4
SKUPAJ MATERIAL IN STORITVE				4386	4018	109,2
Čebeljak (SIT)	41810	14255	0,03	1254	428	293,3
Panji (SIT)	12253	9660	0,05	613	483	126,8
Točilo (SIT)	3293	1680	0,10	329	168	196,0
Posoda (SIT)	6860	2763	0,05	343	138	248,3
SKUPAJ AMORTIZACIJA				2539	1217	208,7
DELO (ure) – bruto	7,3	7,0	1057	7716	7399	104,3
STROŠKI SKUPAJ				14.641	12.634	115,9
PROIZVODNJA						
Med (kg)	19,0	18,0	444,35	8443	7998	105,6
Vosek (kg)	0,5	0,3	746,54	373	224	166,7
Čebelje družine (št.)	0,18		1000	180		
Cvetni prah (kg)	1,23		800	984		
Propolis (kg)	0,08		7000	560		
Regres za sladkor (kg)		12	15	180	180	100,0
VREDNOST SKUPAJ				10.720	8402	127,6
Lastna cena medu (SIT/kg)				650,75	679,44	95,8

ČEBELARSKA RADIJSKA PREDAVANJA V NOVEMBRU

Novembra boste v oddaji KMETIJSKI NASVETI na prvem programu Radia Slovenija lahko poslušali:

- v torek, 14. novembra, ob 12.30 bo Janez Levstik govoril o čebelarji dejavnosti v Sevnici in Posavju;
- v torek, 28. novembra, ob 12.30 bo Franci Marolt predstavil naloge čebelarskega mentorja.

Urednica Ivanka Polanec

Izkušnje naših čebelarjev

NA SLEDI POSEBNEMU PROTIROJNEMU UKREPU – UVOD IN POTEK POSKUSA –

Tudi letos so čebele potrdile protirojilno učinkovitost pravilno sestavljenih večmatičnih družin

Marjan Debelak

Letos sem nadaljeval svoja že štiri leta trajajoča razmišljanja, preverjanja in preizkušanja protirojne učinkovitosti večmatičnega čebelarjenja, ki obeta, da bo z razmeroma preprostim postopkom, seveda, če bomo to želeli, mogoče popolnoma odpraviti rojivost posamezne družine. Z vsem tem sem sproti seznanjal čebelarje, da bi jih spodbudil k sodelovanju pri raziskovanju tako pomembne zadeve. Vse kaže, da smo letos še za velik korak bliže potrditvi pravilnosti »držno« zamišljene protirojne tehnologije, ki utegne zelo spremeniti čebelarjenje.

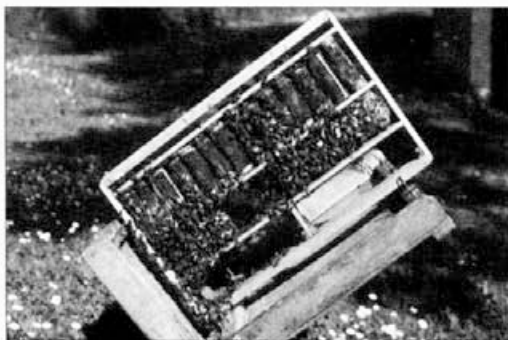
Prvič sem o tem problemu v našem glasilu pisal novembra 1997, ko sem navajal razloge za uporabo panjskih sistemov z veliko, celo neomejeno prostornino, med te pa se po zasnovi AŽ MAKSI uvršča tudi AŽ panjski sistem. Tedaj sem med drugim zapisal, da je: »... moje iskanje najboljšega načina čebelarjenja usmerjeno predvsem v iskanje načinov za obvladovanje in preprečevanje rojenja. Pri tem smo dosegli že veliko uspehov, vendar ukrepa, ki bi povsem onemogočil rojivost, še nismo našli. Zadal sem si nalogo, da preizkusim tudi metodo čebelarjenja z več gnezdi oziroma maticami, ki zalegajo v eni družini ...« In dalje: »... želel sem preizkusiti oziroma preveriti

Ko v rojno-pašnem obdobju iz zaklade v AŽ MAKSI panju (»trojček« z zakladama) izpraznim satje, ostane zaklada na panju še do mrzlih dni septembra ali oktobra. Kot vidimo na sliki, je uporabna za umik pašnih čebel iz gnezda.

V rojilno-pašnem obdobju sem pridobitne družine v mojem čebelnjaku »skrčil« na polovico, ker sem jih sestavil v večmatične nerodne enote. Te super močne, visoko produktivne družine imajo na stežaj odprto le po eno žrelo skozi ohišje lesice.

Ker sem imel letos v mojih družinah veliko več let starih matic, sem jih »pomladil« z doma vzrejenimi. Slika prikazuje satnik z vstavljenimi maticnicami, v njih pa so maticniki, iz katerih so se v pomožni brezmatični družini izlegle matice.

Foto: M. Debelak

predvsem (...), ali družina, ki bo imela celotno obdobje rojenja dve ali tri matice, ne bo rojila». In tako naprej.

V Slovenskem čebelarju 1999/9 pa sem v članu z naslovom »Večmatično čebelarjenje in rojenje« že podrobneje opisal ugotovitve, do katerih sem se skupaj s prijateljem Igorjem Francičem dokopal po nekajletnem preučevanju in preizkušanju. Kogar to zanima, mu toplo priporočam, da ta članek, opremljen z risbami, še enkrat prebere, saj veliko stvari iz katerega koli pisanja prav razumemo šele tedaj, ko nas stvar v resnici privlači in začnemo sami razmišljati o problemu.

Preden preidemo k poročilu o letošnjih izkušnjah, obnovimo nekaj dejstev.

Res je, da nekateri čebelarji pravijo, kako z roji nimajo nobenih težav, drugi pa jih celo želijo. Zanje te ugotovitve seveda niso pomembne. Naj bodo zgolj zanimivost.

Drugače pa je s čebelarji, ki imajo kljub upoštevanju dosedanjih nasvetov in navodil za preprečevanje rojnega razporejenosti še vse preveč rojev iz najmočnejših družin, najpogosteje tik pred glavno pašo ali celo med njo, to pa seveda občutno zmanjšuje pridobitnost čebelarjenja. Sem seveda sodi tudi zamuda časa oziroma delo s čebelami, največ prav zaradi rojivosti. Sploh lahko rečemo, da je za sodobne čebelarje, ki ne čebelarimo na naravne roje, kot so to delali naši predniki, daleč največji tehnološki problem prav rojivosti čebel. Le redkokateri ga kolikor toliko uspešno premagujejo ob pomoči pripomočkov, kakršna je na primer lesica, tehnologij čebelarjenja ali zaposlenosti čebel s prevozi na izdatne paše. Še manj je takih, ki se za zmanjšanje rojivosti lahko pohvalijo s posrečeno izbiro ali z nakupom manj rojivih, selekcioniranih matic.

Čebelarjenje z večmatičnimi družinami odpira (upajmo) posebno poglavje v protirojnih prizadevanjih. Čeprav je ta oblika čebelarjenja že skoraj tako stara, kot je staro čebelarjenje s premičnim satjem, se doslej ni razširila in tudi ni povsem razkrila svoje učinkovitosti pri preprečevanju rojenja. V domačih in tujih čebelarskih učbenikih, ki si jih lahko ogledamo tudi v knjižnici Čebelarske zveze Slovenije, v poglavjih o preprečevanju rojivosti skoraj ni ustreznih opomb, kaj šele navodil, da bi bilo proti rojenju mogoče uporabiti tudi večmatične družine. Nekaj zelo bežnih omemb o protirojnem delovanju večmatičnega čebelarjenja v čebelarski literaturi zasledimo le tu in tam v povsem drugih, stranskih poglavjih; ta način čebelarjenja očitno ni prepričal avtorjev priročnikov, da bi jih uvrstili med tako pomembna navodila, kot so tista o rojenju ...

Vrnimo se k poročilu o letošnjih poskusih, ki naj pomagajo osvetliti doslej pri čebelarjih še zelo zastrte poglede na protirojno učinkovitost večmatičnega čebelarjenja. Izhodišče za letošnje poskuse so bili rezultati prejšnjih poskusov, ki so pokazali, da je treba iskati v smeri ureditve večmatičnih družin v panjih z odprtim enim žrelom. Samo tako urejene družine v dosedanjih poskusih niso nikoli zapadle v rojno raz-

položenje. Za nas pa je privlačno prav to – nikoli! Ker sem letos pri čebelarjenju v ospredje postavil protirojne raziskave, sem spomladi vse pridobitne družine v mojem čebelnjaku sestavil v večmatične enote s samo enim (spodnjim) odprtim žrelom. S tem ukrepom sem dobil štiri enote, vsako s tremi, v navpični smeri povezanimi AŽ panji, in dvema dodanima zakladama (sistem AŽ MAKSI) ter dve enoti z AŽ panjem, ki sem jima dodal zakladi. V AŽ MAKSI enotah so bile združene po dve ali tri družine, v enotah AŽ z zakladi pa sta bili združeni dve družini. Vsa gnezda družin z maticami so bila med seboj ločena z matičnimi rešetkami.

Ob tem sem se moral najprej spoprijeti z vprašanjem, kako s čim manj težav sestaviti družine in jih usmeriti v novo, skupno žrelo, ker so imele nekatere v panjih AŽ MAKSI doslej samostojna žrela, nekatere pa so domovale na popolnoma drugih mestih v čebelnjaku. Delno sem uporabil nekoliko prilagojeno metodo čebelarja Koplana, povečini pa kar najbolj preprosto metodo preselitve vseh satov s čebelami v nov oddelek. Rezultat je bil v obeh primerih podoben. Nekaj čebel je kakšno uro še iskalo prvotno žrelo, ki sem ga na široko prekril s časopisnim papirjem. Čez nekaj dni čebele niso več iskale starega vhoda in papir sem odstranil.

Preseljene čebelje družine so z obiljem nevladenih »panjskih« čebel in porajajočih se mladice tedaj skoraj že dosegle vrhunec spomladanskega razvoja. Zato se je ob selitvi k drugim družinam preselilo zanemarljivo število starih čebel, ki niso našle novega žrela.

Preseljenim ali na novo žrelo preusmerjenim družinam, ki sem jih združeval, sem v skrajni sat naškropil nekaj vode, matično rešetko pa sem prekril s preluknjano polo časopisnega papirja.

Nisem opazil niti enega primera, da bi se čebele združenih družin spoprijemale ali celo morale.

Rešiti sem želel tudi problem dvakrat ali celo trikrat večje potrebe združenih družin po ustrezno velikem skupnem žrelu za prehode in zračenje. Zato sem odstranil letvico, ki zapira žrelo po vsej širini panja in pred žrelo namestil leseno ohišje originalne lesice brez vložka matične rešetke ali smukalne plošče. S tem sem čebelam dal ne samo na stežaj odprto veliko žrelo, ampak tudi prostoren predprostor oz. pristajalno površino na poševni čelni deščici predala ter odlično ločitev in orientacijo za čebelje družine na novo sestavljenih enot. Dodatno zračenje pa je v teh panjih zagotovljeno skozi blazino iz penaste gume in skozi zračnike na panjskih vratcih ter zakladah.

Pomembno je dodati, da sem združevanje izvedel proti koncu aprila, ko se še v nobeni družini ni pojavilo rojilno razpoloženje.

Nadaljnje dogajanje v sestavljenih večmatičnih družinah sem z občasnimi kontrolnimi pregledi spremljal celotno rojilno obdobje in še naprej, do konca pašnega obdobja, ko sem družine znova ločil in jih pripravil za zimovanje.

(Nadaljevanje sledi)

Dejavnost strokovnih komisij Zveze

STATUS ČEBELARJA IN DAVČNI SISTEM

V programu dela in dejavnosti Čebelarске zveze Slovenije ter ob obravnavi delovnih gradiv »Strategija slovenskega čebelarstva« je kot najpomembnejša naloga zastavljena rešitev statusa čebelarjev, ki niso organizirani kot podjetniki ali niso organizirani v druge oblike gospodarskih družb oz. nimajo statusa kmeta. Tudi če imajo status kmeta, je pri registraciji dopolnilne dejavnosti še kar nekaj dilem in odprtih vprašanj, ki bi zagotavljali legalizirano in dohodkovno zanimivo dopolnilno dejavnost. Več kot pet tisoč čebelarjev pa je zelo nezadovoljnih s svojim statusom in možnostmi za sistemsko urejeno prodajo, pa tudi z davčnim sistemom. Izrazit problem je pri čebelarjih – upokojencih, delavcih, uslužbencih ter kmetih, ki zaradi velikosti čebelarstva nimajo nobenih pravih možnosti za registracijo dopolnilne dejavnosti s področja čebelarjenja.

Lani je posebna skupina izoblikovala določene predloge in jih posredovala tako upravnemu odboru in skupščini ČZS kot Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Ministrstvu za finance.

Problem je bil poudarjen v javni razpravi o dokumentu o razvoju v prihodnjih štirih ali več letih »Strategija slovenskega čebelarstva«, in dokler ga čebelarji skupaj z državnimi institucijami ne bomo razrešili in uredili vsaj podobno, kot je to urejeno v državah Evropske unije, se bo nezadovoljstvo prav gotovo še povečevalo.

Seveda niti problem statusa niti problem davčnega sistema ni preprost in hitro rešljiv. V zakonu o kmetijstvu je dejavnost čebelarstva premalo jasno

definirana, res pa je, da pogovori o tej temi potekajo tako v Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano kot tudi na Ministrstvu za finance.

S sekretarko na Ministrstvu za finance go. Sonjo Bukovec smo se 19. septembra 2000 dogovorili, da nam bodo sprejemljive rešitve pomagali iskati strokovnjaki s področja davčnega sistema s svojim strokovnim znanjem in izkušnjami, kar je zelo pomembno, saj bo v prihodnjih dveh letih zakon o dohodnini prav gotovo spremenjen oz. občutno popravljen. Manjše spremembe lahko pričakujemo že v kratkem. Vse pa kaže, da rešitev naših želja še ni tako blizu, kljub temu pa bo potrebno tesno sodelovanje med čebelarji in Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Zlasti je treba oblikovati ustrežnejše rešitve za fizične osebe, ki se ukvarjajo s čebelarstvom, torej tiste, ki nimajo statusa pravnih oseb oz. statusa kmeta. Dejavnosti na tem področju seveda potekajo in upamo, da nam bo novembra uspelo o tem izvesti vsaj poglobljeno strokovno razpravo z odgovornimi strokovnjaki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Ministrstva za finance.

Očitno je, da si bomo morali na vseh ravneh stalno prizadevati za ublažitev in razrešitev te problematike, saj se le-ta še dodatno zaostruje, predvsem zaradi vse večjega pritiska uvoženega medu, ostrejšega nadzora inšpekcijskih služb in tudi zaradi boljših letin, vsaj na nekaterih območjih.

*Podpredsednik ČZS
Vlado PUŠNIK, oec.*

Za mlade čebelarje

ČAS BEŽI, A SPOMINI OSTANEJO

Marija Mlakar

Poletje se je umaknilo jeseni. Megla in dež sta gosta današnjega dne. Dežne kaplje drsijo po oknih in zastirajo pogled v jesensko pokrajino.

Prelistavam strani našega glasila SLOVENSKI ČEBELAR. Poglobljena preberem zapis BILO NAM JE LEPO ...

V mislih se vrnem v poletne junijske dni, ko sonce neusmiljeno izsušuje življenjske sokove rastlin in se že kažejo prve posledice pomanjkanja dežja. Prav na skrajnem severovzhodu Slovenije so posledice suše najbolj opazne. Ljudje v teh krajih se ne dajo. Z veliko življenjsko energijo se spopadejo z ne-

Velik napis je oznanjal, kaj se dogaja na DOŠ Prosenjakovci.

gativnimi vplivi narave. Lepo obdelana polja, urejeni vrtovi, čudoviti domovi, polni cvetja, so priča, da tukaj živijo delovni, neutrudni ljudje.

Delavnost, prizadevnost, složnost in zagnanost so vrline kolektiva DOŠ PROSENJAKOVCI. Izjemno pohvalo izrekam mentorju čebelarškega krožka na tej šoli g. Kolomanu Kozicu.

Z velikimi napori je ob pomoči sodelavcev na šoli in v kraju uresničil želje in ideje nas mentorjev in predsednika ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE g. Peterleta – organiziral in izvedel je ČEBELARSKI TABOR – ČEBELKO za najmlajše ljubitelje čebel.

Uresničil je željo, zapisano v pozdravnem nagovoru v učbeniku ČEBELA SE PREDSTAVI:

«Čebel pa ne spoznavaj le z besedili in nalogami iz tega priročnika, spoznaj in preučuj jih v naravi, pred čebelnjakom, na vzletni deščici pred žrelom panja, v notranjosti panja, na satovju, v bivališču in zunaj njega.»

Mladi čebelarji, udeleženci čebelarškega tabora v Prosenjakovcih, so to doživeli. Živeli so s čebelami,

Mladi taborniki so pripravili tudi kratek kulturni program.

Taborniki so v šolski avli pripravili razstavo o svojem delu. Foto: Z. Kelemina

jih začutili, postali so njihovi prijatelji in varuhi. Na sklepni prireditvi TABORA, so taborniki iz različnih krajev Slovenije navzočim na igriv način izrazili občutke in svoja doživetja. Povedali so, da jim je bilo lepo med prijatnimi in dobrosrčnimi gostitelji, da so se naužili lepote pokrajine, da so uživali v popoldanskem kopanju v Moravskih Toplicah, da se bodo radi spominjali obiska pri MEDICARSTVU CELEC v Ratkovcih in peke medenjakov v šoli. Izlet po PREKMURJU je bil nadvse uspešen. Ogledali so si nasad jablan in čebelnjak v Puconcih, izvedeli pa so tudi o posevkih zelo stare pšenice – pire, ki so jo gojili predniki v teh krajih.

V Rakičanu so obiskali SREDNJE KMETIJSKO ŠOLO s starim kmečkim orodjem in najnovejšim strojnim parkom. Šolski čebelnjak v tem kraju ima lepo poslikane panjske končnice. V KRAPJU so si ogledali osmerokoten muzejski čebelnjak in razstavljene čebelarške pripomočke iz preteklosti. Čebelar gospod Jakšič jih je seznanil z vzrejo matic. Potepanje po Prekmurju so končali z ogledom Pokrajinskega muzeja v soboškem gradu ...

Starši, gostja g. Mlakerjeva z možem in najmlajša tabornica Nina.

Vsak »Čebelko« je povedal poročilo o delu v taboru po sebei za vsak dan.

Sredi prireditvenega prostora, kjer sem se srečala s taborniki, njihovimi starši, z organizatorji in izvajalci čebelarskega tabora, je moja pozornost pritegnila čudovito pripravljena razstava z zanimivimi izdelki otrok. Bohotile so se voščene sveče, okraski, obeski, opremljeni satniki, iztočeni med, tinktura iz smole, cvetni prah ... ter pripomočki, ki so jih mladi čebelarji uporabljali pri svojem delu.

Številne fotografije bodo pričla uspeha za vse, ki so se trudili, da je tabor ČEBELKO uspel. Matej Cotman, učenec 7.a razreda OŠ LOUISA ADAMIČA GROSUPLJE je v brošuri ČEBELKO zapisal:

Poslovili so se s sloganom na šolski tabli.

»Preden smo se razšli, smo pripravili še taborniški piknik. Pri pripravi piknika nam je pomagalo Čebelarsko društvo Prosenjakovci. Povem lahko še to, da smo se imeli lepo, sigurno bi še kdo izmed nas rad ostal tudi dlje. Zanesljivo pa pridemo še kdaj v Prosenjakovce.«

Želim, da bi tabor ČEBELKO doživel veliko plodnih rojstnih dnevo, in da bomo vsi, ki želimo izobraževati mlade čebelarje, prispevali vsak po svoji moči k uspešnemu napredku tega TABORA.

APIS M & D d.o.o.

MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA

Tel., faks: (01)755 12 82

Odprto: ob delavnikih od 9.–12. in od 16.–18. ure, ob sobotah od 9.–12. ure

PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH

KUHA VOŠČIN IN TAKOJŠNJA MENJAVA VOŠČIN ZA SATNICE

PREVZEM VOŠČIN SAMO V PROZORNIH PLASTIČNIH VREČAH DO 31. MARCA 2001.

- IZDELUJEMO POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMLJENJE ČEBEL, PO ŽELJI Z DODATKOM TERAPEVTSKIH SREDSTEV
- APNENOGEL • NOSEMAGEL • STIMULANS • VAROGEL
- NA DEBELO IN DROBNO PRODAJAMO VSO ČEBELARSKO OPREMO
- NAROČENO BLAGO POŠLJEMO TUDI PO HITRI PAKETNI POŠTI

Vse čebelarje in čebelarska društva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti.

- V zvezi s tem imamo urejeno vso dokumentacijo in vse možnosti za izdelavo.
- Satnice izdelujemo z novimi sodobnimi stroji, velikost celic popolnoma ustreza naši kranjski čebeli.
- Vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 125°C.
- Priporočamo vam, da se za nakup satnic dogovorite v okviru čebelarskih društev (ugodnejša cena), po dogovoru pridemo po vosek tudi sami (če ga imate več kot 300 kg).
- Iz enega kilograma voska po dogovoru izdelamo od enajst do dvanajst AŽ satnic.
- Cene za predelavo voska v satnice so zelo ugodne, in sicer od 220 do 250 SIT za kilogram.
- Vosek odkupujemo po 600 do 700 SIT za kilogram.
- V zalogi imamo satnike, šestkrat vrtane, zbite in lepljene.

Bolezni čebel

NEKAJ PRAKTIČNIH NAPOTKOV IN SPOZNANJ PRI ZATIRANJU HUDE GNILOBE ČEBELJE ZALEGE

Zatiranje hude gnilobe čebelje zalege je eno glavnih in najpomembnejših opravil delavcev Veterinarskega zavoda Slovenije, pristojnih za zdravstveno varstvo čebel. Huda gniloba je kužna bolezen, ki jo povzroča sporogeni bacil *Penbacillus larvae*. Spore ali trosi, ki jih bacil ustvari ob neugodnih življenjskih razmerah, so zelo trdoživi, saj v voščenih ostankih starih panjev lahko preživijo tudi več desetletij. Uniči jih le kuhanje v 3-odstotni raztopini luža ali neposredno obžiganje s plinskim ali bencinskim gorilcem. Bolezen je v naših krajih znana že odkar so tu čebele, za razliko od varoe, ki je šele pred približno 25 leti prišla v Evropo z Daljnega vzhoda.

Klinični znaki hude gnilobe čebelje zalege so vidni predvsem na pokrovcih pokrite zalege, saj je ta presledkasta, pokrovec pa so pogosto nagrizeni od čebel in imajo luknjice nepravilne oblike. Pri zastaranih primerih so pokrovec lahko tudi vdrti in nepravilne oblike, iz panjev pa pogosto zaudarja po kleju. Opažam, da večina čebelarjev ne pozna zgodnjih znamenj bolezni, zato se zganejo šele, ko družina zelo oslabi. Največ primerov pa odkrijem sam pri rednih pregledih čebelnjakov na kužnih območjih in pri sistematičnih pregledih. *Vsaka sprememba na pokrovcih pokrite zalege je znamenje, da z ličinko pod pokrovčkom nekaj ni v redu. Takšno celico je zato treba odkriti, izbežati ličinko z zobotrebem ter ugotoviti vzrok sprememb.* Če čebelar sam ne more postaviti diagnoze, naj pokliče na pomoč bolj izkušenega čebelarja ali veterinarja specialista za čebele.

Huda gniloba čebelje zalege se širi iz čebelnjaka v čebelnjak predvsem z ropanjem obolelih družin, saj se te zaradi svoje oslabelosti ne morejo braniti. Roparice prenesejo ves med iz panja obolele družine (še zlasti med z mednih vencev v gnezdu) v neposredno okolico svojega gnezda, ta med pa vsebuje največ spor hude gnilobe. Mlade čebele krmilke potem prav ta med uporabljajo za krmiljenje mlade zalege, ki se tako okuži prek prebavil. Če upoštevamo to spoznanje, nam je torej jasno, da je možnost izbruha bolezni tem večja, čim starejše je satje v plodišču, saj se z leti v medu okrog gnezda nabere toliko več spor. Zato je zelo koristno, da satje v plodišču v treh do štirih letih v celoti zamenjamo. Starejše satje uporabljamo le v medišču, pa še tam ne več kot tri leta. Pri praktičnem delu sem ugotovil, da se huda gniloba le redkokdaj pojavi v dru-

žinah z mladim satjem. Prednost mladega satja je tudi, da se iz celic takih satov izlegajo večje čebele, poleg tega pa je v takih družinah tudi manj povzročiteljev drugih čebeljih bolezni, kot so na primer nosemavost in poapnela zalega. Razmeroma mlado satje v medišču zagotavlja tudi boljšo kakovost medu. Če čebele v predrojljni dobi zaposlujemo z graditvijo satja, s tem zmanjšujemo tudi rojilni naгон. Korist od graditve satja imajo torej tako čebele kot tudi čebelar. Žal pa pri praktičnem delu na terenu ugotavljam, da čebelarji premalo izrabljajo to dejavnost čebel.

Laboratorijsko ugotavljanje navzočnosti spor hude gnilobe čebelje zalege v medu v tujini že nekaj let uspešno uporabljajo za zgodnje ugotavljanje bolezni. Pri tem moramo upoštevati, da je treba za realen rezultat jemati vzorce medu iz mednih vencev okrog gnezda in ne iz točenega medu. Z rednim prevešanjem plodiščnih satov v medišče in poznejšim točenjem le-teh zmanjšujemo število možnih spor hude gnilobe v panju, s tem pa tudi možnost izbruha bolezni.

Pristojni so sicer ugotovili, da je navzočnost spor v medu naših čebel dokaj pogosta, vendar je to šele prvi pogoj za izbruh bolezni. Drugi pogoji so še: *zadostno število spor* (za okužbo en dan stare ličinke je potrebnih samo približno deset spor, za okužbo štiri do pet dni stare ličinke pa že približno 10 milijonov spor), *slabe življenjske razmere* (predvsem pomanjkanje hrane v panju), *slaba paša*, *huda napadenost z varoo* ali navzočnost drugih bolezni, ki oslabilo imunski sistem čebeljih ličink, *pretirana uporaba kemičnih sredstev* pri zatiranju varoe ter verjetno še drugi, ki jih doslej še ne poznamo. Dokler imajo čebele družine dovolj medenih zalog v satju in reden dotok hrane (paša ali pitalnik) ter vso drugo nego, vključno z rednim in pravilnim zatiranjem varoe, se lahko same uspešno upirajo izbruhu bolezni. Če nimajo tako ugodnih razmer, oslabi splošna odpornost družine kot celote in posameznih osebkov, zato je možnost izbruha bolezni veliko večja.

Drug način prenosa bolezni med čebelarstvi je *nakup čebeljih družin, ki pred tem niso bile zdravstveno pregledane*. Pogosto se zgodi, da čebele zaradi pomanjkanja čebelarjeve volje in časa ali zaradi njegove smrti ostanejo brez ustrezne nege. Pri takih zapuščenih družinah se pogosto pojavi huda gniloba čebelje zalege. Bolne družine so po navadi ob

prodaji že slabotne in jih zato prodajajo ceneje. Posledice takih »ugodnih« nakupov so pojavi vedno novih žarišč hude gnilobe in s tem tudi velike gospodarske škode. V Sloveniji je registriranih približno 120 novih žarišč na leto. Glede na vse to bi bilo nujno, da bi čebele pred nakupom vedno pregledal vsaj čebelarški preglednik, saj jih je v vsakem društvu še nekaj, ali – še bolje – pooblaščen veterinar, ki bi po pregledu izdal tudi zdravstveno spričevalo, če so čebele zdrave.

Pogosto prenesejo bolezen v čebelnjak *pobegli roji*. Pri svojem vsakdanjem delu v čebelnjakih pogosto naletim na odprta žrela praznih panjev, v katera čebelarji nastavijo nove satje. Lovljenje pobeglih rojev je izjemno priljubljen »šport« slovenskih čebelarjev, kot kaže, pa je lahko tudi eden izmed načinov, kako čebelam nakoplremo hudo gnilobo. Upoštevati moramo namreč, da čebele, ki rijo, s seboj kot popotnico, ki jim zadostuje približno za tri dni, nosijo zalogo medu iz starega panja. Ta med navadno izvira iz plodiščnih satov in pogosto vsebuje spore hude gnilobe. Ko se čebele namestijo v lovni panj na starem satju, vanj takoj uskladiščijo s seboj prinešeni kužni med. Če ima roj staro matico, začne ta takoj zalegati in čebele krmilke začnejo za prehrano ličink uporabljati med, ki so ga prinesle s seboj. Zato je seveda nevarnost pojava bolezní še večja. Vsak roj neznanega izvora moramo po ogrebanju za 72 ur zapreti v temno, hladno klet. Po tem času ga vsadimo v panj, in to le na nove satnice. Šele naslednji dan ga začnemo krmiti s sladkorno raztopino 1 : 1 in mu tako pomagamo ves čas, dokler si ne zgradi novega satja. Do pojava pokrite zalege ali pa še pred vsaditvijo v roj s primernimi sredstvi zatiramo varoo in ga tako najučinkoviteje očistimo zajedavcev. Pri tem moram omeniti, da se je s pojavom varoe povečalo tudi število primerov hude gnilobe, saj so ugotovili, da varoa mehanično prenaša spore iz panja v panj. Tako redno zatiranje varoe pripomore tudi k zmanjšanju možnosti pojava hude gnilobe.

Znotraj čebelarstva pa se bolezen najpogosteje širi s *krmljenjem čebel z okuženim medom v sladkor-nih pogačah, s premeščanjem zaleženih in tudi praz-nih satov iz bolnih družin v zdrave (narejanje in kre-pitev družin), pa tudi z okuženim orodjem ter roka-mi, onesnaženimi s kužnim medom*. Zato je pri delu v panju zelo priporočljivo uporabljati tenke gumi-jaste rokavice, ki jih po uporabi zavržemo.

Pogosto naletim na najbolj zanemarjene čebele pri ljudeh, ki imajo le nekaj družin. Na pripombo, da bi morali bolje skrbeti za čebele, dobim odgovor, da imajo čebele le za okras, da »nekaj leta po vrtu« in da od njih ne pričakujejo nobene koristi. Od takih družin res ni nobene koristi, ampak le škoda, ki jo po navadi prizadenejo vestnim čebelarjem v bližnji okolici, katerih močne čebelje družine ropajo te neoskrbovane in pogosto tudi bolne družine. Zavedati se moramo, da čebele niso glinasti palčki za okras vrta, temveč živa bitja, za katera je treba resno in odgovorno skrbeti. V nasprotnem je bolje, da jih sploh nimamo. Za okras vrta zadostujejo tudi samo pobarvana pročelja brez panjev in čebel.

V zadnjem času je vedno več zapuščenih čebelnjakov, ki ostajajo za umrlimi ali onemoglimi čebelarji brez naslednikov. Naloga zdravstvenih komisij pri društvih je tudi, da skupaj z veterinarsko službo in novimi lastniki odkriva in sanira taka potencialna žarišča hude gnilobe čebelje zalege. V zapuščenih čebelnjakih je treba panje odmrlih družin očistiti starega satja in jim zapreti brade, da se vanje ne morejo nekontrolirano naseljevati pobegli roji.

Pri vseh dejavnostih v čebelnjaku moramo vedno upoštevati dejstvo, da lahko s sporami iz ene same bolne celice okužimo več sto panjev in da ostanejo spore bacila hude gnilobe čebelje zalege žive tudi več kot petdeset let!

Borut Preinfalk, dr. vet. med.

Veterinarski zavod Slovenije

Oddelek za bolezni rib in čebel

e-mail: preinfalk_cebelar@yahoo.com

Iz društvenega življenja

70 LET ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ŠMARTNO OB PAKI

V soboto, 9. septembra 2000, smo se na čudoviti jasi pod razvalinami »Starega gradu« pri čebelar-skem domu v Šmartnem ob Paki zbrali čebelarji in ljubitelji čebelarstva iz domače občine, da bi zaznamovali 70-letnico našega dela. Tega praznika šmar-skih čebelarjev so se udeležili tudi predstavniki ČD Griže, ČD Mlinšek, ČD Ravne pri Šoštanju, ČD Apis,

g. Edvard Stropnik, župan Ivo Rakun in predstavniki nekaterih drugih društev. Čebelarско društvo Šmartno ob Paki je četrto najstarejše društvo v naši občini, torej je čebelarška zavest globoko zakoreninjena med prebivalstvom. Podatki iz arhiva nam pričajo, da so bili nekateri čebelarji že leta 1902 člani takratnega Čebelarskega društva za Spodnjo Štajer-

sko, Kranjsko, Koroško in Primorsko s sedežem v Ljubljani, pozneje pa Čebelarke podružnice za Spodnjo Savinjsko dolino s sedežem v Grižah. Po drugi svetovni vojni se je začelo zanimanje za čebelarstvo povečevati in v sedemdesetih letih je društvo doživelo pravi razcvet. Tedaj smo čebele vozili na pašo po vsej Sloveniji in tudi v druge republike nekdanje Jugoslavije. Brez dvoma so bili to za čebelarje zlati časi. Poglavitne vzroke za upad čebelarstva pripisujemo uničujočemu pohodu varoe, poleg tega pa so nas prizadele tudi posledice osamosvojitve, saj so se meje za čebelarje prevažalce, žal, zaprle. Prav nič vzpodbudne niso odkupne cene medu. Po našem mnenju je domači med premalo cenjen.

G. Edvard Stropnik, član upravnega odbora Čebelarke Slovenije, je osvetlil ciljne naloge naše krovne organizacije. Brez trdega dela seveda ne bo šlo. Opozoril je tudi na intenzivne priprave na Api-

modio. Med našimi zaslužnimi člani so odličja Antona Janše III. stopnje prejeli: Janko Ropotar, Anton Drev, Rok Gros in Ciril Žmavc, odličji Antona Janše II. stopnje pa sta prejela Alojz Satler in Janez Letonje. Optimizma za delo nam ne manjka, izzive pa vidimo predvsem v vzpodbujanju ljubiteljskega čebelarjenja. Premalo se zavedamo tudi dejstva, kako pomemben člen v naravi so čebele, in prav zato jih je treba negovati. Prireditve so poleg drugih nastopajočih popestrili tudi nastopi učencev osnovne šole Bratov Letonje, prijetno dopoldne pa se je končalo s klepetom ob golažu in žlahtni kapljici. Vsem, ki ste nam zaželeli obilo uspehov pri nadaljnjem delu, se iskreno zahvaljujemo in vas že zdaj vabimo na prihodnja srečanja pri našem čebelarskem domu.

*Za Čebelarsko društvo Šmartno ob Paki
Stanka Rižnar*

PRVA POLNILNICA MEDU NA KOROŠKEM

Jože Repas, ki živi v Radušah št. 25 b pri Slovenj Gradcu, je v teh dneh v svoji hiši odprl polnilnico medu. Že precej let pred upokojitvijo sta z ženo Miro kupila kmetijo, saj sta imela oba veliko veselja do kmetovanja. Kmetija je bila zapuščena, vendar sta s trudom in vztrajnostjo očistila goščavo na obrobju Raduš pri Slovenj Gradcu in si najprej uredila vikend, ob katerem je Jože postavil nekaj panjev. Tam, kjer je bila prej goščava, sta zasadila sadno

Čebelnjak Jožeta in Mire Repas v Radušah pri Slovenj Gradcu.

Medene dobrote iz polnilnice medu na kmetiji Jožeta in Mire Repas v Radušah pri Slovenj Gradcu.

Nakladni AŽ panji Jožeta Repasa. Foto: Stanko Hovnik

drevje in sčasoma je zrastel prostran sadovnjak s prvovrstnimi sortami jabolk in hrušk. Jože Repas si je pred dvanajstimi leti pri čebelarju Jožetu Detečniku iz Podgorja, svojem poznejšem čebelarstem mentorju sposodil dva panja, da so čebele oprasile sadje v novem sadovnjaku. Oba z ženo sta se navdušila nad čebelami in se začela ukvarjati s čebelarstvom. Tako se je njuna čebelja družina do zdaj povečala že na 45 čebeljih družin.

V polnilnici polnita v kozarce cvetlični, kostanjev, akacijev, smrekov in kremni med. Ponujata pa tudi druge čebelje pridelke in izdelke, npr. cvetni prah,

propolis, med v satovju, medeno žganje, med z različnim suhim sadjem in še številne druge.

Vse svoje pridelke in izdelke po ugodnih cenah ponujata z blagovno znamko »Darovi narave izpod Uršlje gore«. V polnilnici dobite tudi različne sladke darilne zavitke, saj med še zdaleč ni samo zdravilo, po katerem sežemo takrat, kadar smo bolni, ampak je dobro za naše zdravje, da si ga privoščimo vsak dan. Vsak obiskovalec je pri njem vedno dobrodošel in od njega gre zadovoljen.

Stanko Hovnik, Pameče

PRVA SEJA KOMISIJE ZA EKONOMIKO ČEBELARJENJA

Stane Plut

Med drugimi komisijami je UO ČZS imenoval tudi komisijo za ekonomiko čebelarjenja. Delovno področje te komisije je precej obsežno in zahtevno, tako da je pred nami zelo veliko dela. Razlog za številna neresena vprašanja je brez dvoma pomanjkljiva ali neurejena zakonodaja, zato bodo prizadevanja za ureditev razmer verjetno naporna in dolgotrajna, saj državni mlini meljejo bolj počasi. Komisija v sestavi Stane Plut, predsednik, dr. Janez Poklukar, mag. Malči Božnar in Jože Sever si je na svoji prvi seji zastavila naloge in obravnavala projekt »Ekonomska analiza čebelarstva v Sloveniji«, ki jo je pripravil Kmetijski inštitut Slovenije za pristopna pogajanja s članicami Evropske unije. Po našem mnenju je dokument kljub pomanjkanju časa dobro pripravljen, temelji pa na dejanskem stanju v slovenskem čebelarstvu. Ker je bil čas za pripravo omejen, ni bilo mogoče izdelati poglobljenih in obširnih analiz posameznih področij, kljub temu pa je temelj za nadaljnje delo, poleg tega pa ga bodo vsako leto tudi dopolnjevali. Predlagali pa smo, naj dokument pregleda in oceni tudi kolegij predsednika ČZS. Poleg tega smo predlagali tudi izdelavo preglednic za zbiranje podatkov, tako da bi dobili čim jasnejšo sliko o slovenskem čebelarstvu ter pripravili čebelarje za vodenje različnih evidenc, ki jih bo treba v prihodnosti izpolnjevati in takšni ali drugačni obliki.

Vse zanimivejše povzetke bo v nekaj prihodnjih številkah Slovenskega čebelarja predstavil dr. Janez Poklukar. Posebej zanimiv je del, v katerem je na podlagi ankete pri 29 čebelarjih in modela za oceno stroškov pridelave medu izračunana lastna cena medu. Po podatkih iz ankete je ta 650,75 SIT, po modelu pa 679,44 SIT za kg. Razlika med cenama je sprejemljiva, nastane pa zaradi upoštevanja preostalih čebeljih pridelkov pri izračunu na podlagi ankete, teh pa izračun na podlagi modela ne upošteva. Kako je z odkupom medu, smo povprašali pri Medexu, in ugotovili, da so avgusta odkupovali samo gozdne vrste medu (hojev, smrekov in gozdni

med) ter druge čebelje pridelke. Najvišjo odkupno ceno je dosegel čisti hojev med, saj so čebelarji zanj dobili po 500 SIT za kg, sicer pa so cene gozdnih medov in mešanih gozdnih medov od 400–450 SIT, to pa je občutno manj, kot je lastna cena medu. Seveda to ni čisti izkupiček, saj je treba pri prodaji upoštevati pavšalni obračun 40 : 60, pri čemer je treba od 40 odstotkov plačati še 25-odstoten davek iz dejavnosti in dohodek prijaviti v dohodninski napovedi. Torej imamo v najboljšem primeru že pri sami prodaji trgovcu na veliko 180 SIT izgube pri kilogramu medu (pri hojevem), ta pa se poveča še za zgoraj omenjene dajatve in prav to je tisto, kar najbolj boli. Seveda za to ne gre obtoževati trgovca, takšne so pač svetovne cene, prizadevati pa si moramo, da bi se spremenil odnos države do čebelarjev.

Pri prodaji na drobno na domu moramo lastni ceni medu prišteti še stroške embalaže in polnjenja ter druge stroške, če jih seveda imate. Ker na trgu z medom vlada precejšen nered, cene pa se na različnih območjih zelo razlikujejo, svetujemo čebelarjem, da se držijo cen, za katere so se dogovorili v društvih. Medu ne prodajajte za vsako ceno, ampak raje poskrbite, da bo uskladiščen v ustreznem prostoru in ustrezni posodi, tako da se njegova kakovost ne bo zmanjšala. Nihče nam namreč ne zagotavlja, da bo tudi prihodnje leto tako medeno, kot je bilo letošnje.

Komisija je med drugim predlagala uredništvu Slovenskega čebelarja, naj znova začne objavljati cene medu na ljubljanski tržnici, in če bodo čebelarji pripravljeni sodelovati, tudi cene na tržnicah v drugih slovenskih krajih.

Vsi čebelarji, ki bi želeli sodelovati pri premagovanju naših skupnih težav, mi lahko pišejo na elektronski naslov stane.plut@iskra-semic.si ali pa v večernih urah pokličejo na telefon (068) 60 343, pošto pa lahko pošljejo tudi na ČZS s pripisom »za komisijo za ekonomiko čebelarjenja«.

ČLANARINA ČZS ZA LETO 2001

Upravni odbor Čebelarke zveze Slovenije je na seji, 16. oktobra letos uskladił članarino 2001 za ČZS, s stopnjo inflacije tako, da znaša skupaj z revijo Slovenski čebelar **6.000 tolarjev za člana**.

Znižana članarina po 12. členu Pravil ČZS za družinske člane (čebelarje, ki živijo v skupnem gospodinjstvu) je 2.700 SIT brez prejemanja Slovenskega čebelarja.

Blagajnikom bomo do sredine novembra poslali sezname članov in koledarje. (Koledarje vam bo poslala tiskarna Simčič – Ljubljana.)

Poleg brezplačnega koledarja imajo člani pravico do enega brezplačnega oglasa v naši reviji, 20-odstoten popust pri nakupu literature, videokaset, nalepk za kozarce, reklamnih letakov in potrudili se bomo, da boste tudi v letu 2001 dobili cenejši krmni sladkor in do 10-odstoten popust v skoraj vseh čebelarških trgovinah. Vse našete ugodnosti in kakovostne informacije v naši reviji gotovo večkratno povrnejo stroške članarine.

Blagajnike oziroma vodstva čebelarških društev prosimo, da najpozneje do 10. februarja 2001 zbere te članarino in jo nakažete na naš žiroračun 50100-678-48636 ali jo, skupaj s seznamom članstva, prinesete na ČZS vsak delavnik od 8.00 do 13.00 ure.

Blagajnikom in vodstvu čebelarških društev se zahvaljujemo za njihovo požrtvovalno delo.

PA ŠE NAGRADA ZA TISTE, KI PRIPELJEJO NOVEGA ČLANA

Da bi v našo organizacijo vključili čim več članov, je upravni odbor ČZS sklenil, da ima »stari« član pravico do 20-odstotnega popusta pri plačilu članarine za vsakega novega člana, ki ga pridobi v polno članstvo. Društva torej za nove člane v letu 2001 nakažejo 4.800 sit, razliko do 6.000 sit pa izplačajo tistemu, ki je pridobil novega člana.

Več članov – nižji stroški tiskanja revije – nižja članarina!

ČZS

PRED OBČNIMI ZBORI ČEBELARSKIH DRUŠTEV

Če želite na občni zbor čebelarškega društva ali družine povabiti člana upravnega odbora ČZS iz vaše regije, objavljamo njihove naslove:

Lojze PETERLE (predsednik ČZS), Vodovodna 3a, 1000 Ljubljana
Franc ŠIVIC (podpredsednik ČZS), Ul. padlih borcev 31, 1000 Ljubljana
Vlado PUŠNIK (podpredsednik ČZS), Pirnatova 35, 2000 Maribor
Avgust GRIL (podpredsednik ČZS), Rožna dolina 19, 1290 Grosuplje
Stane PLUT, Krvavčji vrh 1a, 8333 Semič
Anton ROZMAN, Podvin 102, 3310 Žalec
Edvard STROPNIK, Selo 6, 3320 Velenje
Jože ŠNAJDER, Reteče 123, 4220 Škofja Loka
Milan MEGLIČ, Trnovčeva 1, 1000 Ljubljana
Drago LEŠTAN, Mladinska 14, 2367 Vuzenica
Matej BLEJEC, Liparjeva 25, 1234 Mengeš
Franc JAVORNIK, Partizanska 9, 1290 Grosuplje
Ciril VIDRIH, Vrtna 7, 1381 Rakek
Jožef ŠVAGELJ, Štanjel 6a, 6222 Štanjel
Martin ČUŠ, Rimska pl. 23, 2250 Ptuj
Stanko KAPUN, Mirna 14, 9000 Murska Sobota
Franc PIŽMOHT, Segovci 43a, 9253 Apače
Janez LEVSTIK, Mrtovec 9a, 8294 Boštanj
Bogdan PLESNIČAR, Col 92, 5273 Col
Franc GROŠELJ, Podlipovica 43, 1411 Izlake

POZIV VODSTVOM IN BLAGAJNIKOM ČEBELARSKIH DRUŠTEV ZA ZBIRANJE PROSTOVOLJNIH PRISPEVKOV ZA ČEBELARSKI CENTER SLOVENIJE

Gradbeni odbor Čebelarkega centra Slovenije in Upravni odbor Čebelarke zveze Slovenije prosita vodstva društev, da na občnih zborih in ob drugih priložnostih obvestijo člane o nadaljevanju izgradnje Čebelarkega centra Slovenije na Brdu pri Lukovici in jih zaprosijo, da finančno podprejo izgradnjo centra s prostovoljnimi prispevki po Pravilniku, ki je bil objavljen v Slovenskem čebelarju št. 9/2000 str. 239–240.

Blagajnike društev vljudo prosimo, da ob pobiranju članarine za leto 2001, poberejo tudi prostovoljne prispevke, ki jih vpišete v seznam članstva pri posameznem članu v rubriko poleg članarine. Zbrane prispevke nakažite ločeno od članarine na naš žiro račun 50100-678-48636 ter pri »Sklic na št.« vpišite šifro vašega društva in dodajte -1225.

Nekatera društva so namesto denarja ponudila med kot pomoč za dograditev ČCS. S trgovcem smo se dogovorili, da bo za prevzeti med denar nakazal ČZS. Društva, ki se bodo odločila za tovrstno pomoč prosimo, da istovrstni med zberejo v 30–200 kg posodah in obvestijo ČZS, da se dogovorimo o prevzemu.

Darovalce (čebelarje in čebelarska društva) bomo objavili v Slovenskem čebelarju. Čebelarsko društvo, ki bo povprečno v posameznem letu na člana prispevalo največ denarnih sredstev, bo ob zaključku leta proglašeno za najuspešnejše društvo in bo prejelo posebno priznanje ter bo zapisano na spominski plošči darovalcev v Čebelarskem centru Slovenije. Posebno priznanje pa bo prejelo tisto društvo, ki bo do otvoritve centra zbralo največji skupni denarni prispevek.

Gradbeni odbor se že vnaprej zahvaljuje vsem društvom, ki bodo organizirala zbiranje prostovoljnih prispevkov in še posebej blagajnikom društev in družin.

Čebelarski center Slovenije bo center vseh slovenskih čebelarjev, zato prispevajmo vsi!

Gradbeni odbor in Upravni odbor ČZS
Vlado Pušnik in Lojze Peterle

PREDLOGI ZA ODLIČJA

Antona JANŠE, Petra Pavla GLAVARJA in Antona ŽNIDERŠIČA

Vodstva društev naj do 15. februarja 2001 na ČZS pošljejo predloge za odličja A. Janše I. stopnje ter za nagradi P. P. Glavarja in A. Žnideršiča. Predloge morajo pred občnim zborom ČZS obravnavati pristojne komisije in upravni odbor ČZS.

Pravilnik o odlikovanjih, priznanjih in nagradah je bil objavljen v Slovenskem čebelarju, št. 11/98, str. 311–313, **povsem nove obrazce** za prijavo kandidatov pa vam pošljemo brezplačno.

VABILO NA PETI AMBROŽEV PLES

Spoštovane gospe in cenjeni gospodje, spoštovani čebelarji in prijatelji čebelarjev!

Slovensko akademsko društvo bo letos organiziralo že peti tradicionalni Ambrožev ples, tokrat za spremembo s sodelovanjem Medobčinske čebelarke zveze v Mariboru v novem hotelu Habakuk pod Pohorjem. Prireditve bomo organizirali v soboto, 9. decembra, poskrbeli bomo za odlično počutje vseh gostov tako glede hrane, kulturnega programa in drugih zanimivosti. Gostom iz bolj oddaljenih krajev bomo ponudili možnost skupnega prevoza z avtobusom z minimalnim doplačilom k osnovni ceni. Vsem, ki bi v Mariboru želeli ostati kakšen dan več, bomo ponudili ugodno možnost izbire Ambroževega paketa.

Cena same udeležbe na tradicionalnem 5. Ambroževem plesu na osebo je 8.000 SIT. Ves morebitni izkupček od prireditve bomo namenili za graditev Čebelarkega centra Slovenije na Brdu pri Lukovici. Prijave sprejema gospa Polona na Čebelarski zvezi Slovenije. Ob prijavi plačate 4.000 SIT, preostanek pa na prireditvi. Informacije lahko dobite po telefonu (01) 421 79 40 vsako dopoldne.

Pridite, saj je to izjemna priložnost, da se svojim bližnjim oddolžite za vse dolge ure odsotnosti zaradi dela pri čebelah!

dr. Janez Poklukar, predsednik SAČD

TURISTIČNO DRUŠTVO IN ČEBELARJI V IHANU USPEŠNO SODELUJEJO

Janez Mihelič

Veliko je možnosti za sodelovanje turističnih in čebelarstvenih društev v Sloveniji, tako turistični delavci kot čebelarji pa jih verjetno ne izrabljamo dovolj. Čebelarstvo je lahko zelo zanimiva dodatna ponudba vsakega kraja, saj lahko pomaga pri njegovi promociji in s tem tudi k večjemu obisku turistov. Pri nas smo šele na začetku te dejavnosti, ki bi v prihodnosti čebelarjem lahko zagotavljala dodaten dohodek. Seveda pa bodo samo stojnice premalo, za to bodo potrebni kar promocijski čebelarstveni centri, ki bodo s svojo bogato ponudbo pritegnili turiste. Vzorčni promocijski center za vse čebelarje bo seveda Čebelarstveni center Slovenije na Lukovici, saj naj bi bila njegova najpomembnejša naloga prav promocija čebelarstva in čebeljih pridelkov. Seveda pa lahko za svoj kraj in za razvoj čebelarstva na tem področju veliko naredijo tudi lokalna čebelarstva.

Za sodelovanje sta se letos odločili tudi Turistično

društvo Ihan in tamkajšnja čebelarstvena družina. V dvorani gasilskega doma v Ihanu so prvič pripravili zanimivo čebelarstveno razstavo in ocenjujejo medu. Na razstavi so sodelovali čebelarji iz Ihana in okolice, med njimi je bilo tudi nekaj mlajših, to pa je vsekakor spodbudno za obstoj čebelarstva v tem kraju. Pokazalo se je, kako zelo je pomembno, da je razstava zanimiva tako za stare kot mlade. Slovenski čebelarji bi si morali bolj prizadevati za popularizacijo čebelarstva in čebeljih pridelkov, saj bi številni gotovo postali tudi večji porabniki medu.

Podelili so tudi tri nagrade za najboljše medove. Vsi trije nagradenci so prejeli lepe kristalne izdelke Steklarne Rogaška. Na tekmovanju za najbolj kakovosten med je sodelovalo devet čebelarjev.

Prvo mesto je osvojil Tone Jančar iz Ihana, drugo pa Roman Krištof. Najbolj prizadevna organizatorka pa je bila tajnica TD Ihan ga. Marija Jančar.

Na razstavi sta sodelovala tudi oče in sin Jerman iz Dragomlja.

Pogled na del razstave.

Foto: V. Krušnik

Ihanski in okoliški čebelarji.

Čebelar Marjan Košak z ženo Jožico.

Ga. Krušnikova opazuje žive čebele na razstavi v Ihanu.

RAZPIS

ČZS poziva vse čebelarke strokovnjake, čebelarke mojstre in čebelarje praktike, ki so pripravljeni predavati ali že predavajo teme s področja čebelarstva, bolezni čebel, biologije čebel itd., da zaradi objave podatkov v Čebelarju, do 15. novembra 2000, sporočijo na tajništvo ČZS (ga. Poloni Kosti) – tel. 01 421 79 40 ali na faksu 01 426 13 35, naslednje podatke: točen naslov, teme predavanj in številke telefonov.

ČZS

POPRAVEK

V deseti številki letošnjega Slovenskega čebelarja je iz seznama udeležencev delovne akcije na Brdu pri Lukovici pomotoma izpadel **Drago Lesničar iz ČD Domžale**, ki je tudi sodeloval v delovni akciji. Za napako se mu opravičujemo.

Uredništvo

ŠIRJENJE EVROPSKE UNIJE IN PROBLEMATIKA FINANČNE PODPORE

V okviru zasedanja komisije, ki je bilo leta 1997 v Bruslju, so države članice Evropske unije oddale svoja poročila o opravljenih ukrepih za izboljšanje pridelave ter prodaje medu. (V skladu z uredbo št. 1221/ 97 sveta z dne 25. 6. 1997 za obdobje od 1. 9. 1998 do 31. 8. 1999.) Še posebej jih je zanimalo, ali bo dosežen cilj programa – ohranjanje čebelarjenja za nujno potrebno funkcijo čebel pri opravljanju divjih in kulturnih rastlin kot odločilnega prispevka v vseh ekosistemih. Dodatno naj bi s širitvijo Evropske unije dosegli tudi izboljšanje dohodka za čebelarje, še posebej na kmetijskih območjih. Komisija nas je obvestila tudi o tem, da noben oddan program držav članic ne bo zavrnjen, pri tem pa Luksemburg ni predlagal nobenega programa in zaradi tega tudi ni mogel zahtevati nobene tovrstne podpore.

Na skupnem evropskem področju je bilo od pred-

videnih 14,820.000 evrov v državah članicah porabljenih le 10,066.063 evrov (68%). V posameznih državah članicah je to povzročilo veliko razsipnost pri porabi. Tako je lahko Grčija od predvidene vsote 1,958.805 evrov porabila samo 559.176 evrov (28% finančnih sredstev). Tudi sicer zelo dobro organizirani Francozi so lahko zahtevali samo nekaj manj kot le 50% predvidenih sredstev. V napovedih se je jasno pokazalo, da v marsikateri državi članici EU čebelarstva dejavnost, za katero je bila predvidena podpora EU, ni dobila denarja. Razlog je po eni strani v tem, da je bil denar porabljen za raziskovalne programe ali da ni bil zagotovljen nacionalni delež. Tako so španski in francoski predstavniki poročali, da je bilo 92% sredstev porabljenih za raziskovanje, s porazdelitvijo preostale vsote pa so imeli velike težave.

OBVESTILO

Čebelarški izobraževalni in strokovno debatni klub pri Čebelarški zvezi društev v Mariboru obvešča svoje redne slušatelje in sodelavce ter zainteresirano strokovno čebelarsko javnost, da vstopamo v osmo študijsko sezono 2000/2001.

Kot po navadi se srečujemo vsak tretji četrtek v mesecu ob 16.30 uri v prostorih Srednje kmetijske šole v Mariboru, Vrbamska c. 30, kjer gostujemo že od začetka svojega druženja. Vabljeni vsi, ki jih zanima naravoslovje čebel in čebeljih družin in z njim povezano drugo naravoznanstvo.

Za klub: **Stane Sajevec**

ČEBELARSKA KULTURNA DEDIŠČINA

Čebelarški muzej je leta 1986 pripravil razstavo o čebelnjakih na Slovenskem. Razstava je s fotografijami in akvareli predstavila različne tipe in oblike čebelnjakov na Slovenskem in je, kot je bilo zapisano v spremljajočem katalogu, »želela biti uvod v načrtno in temeljito topografsko delo«.

Člani komisije za kulturno dediščino pri Čebelarški zvezi Slovenije smo se odločili za to delo spod-

buditi in k sodelovanju povabiti tudi slovenske čebelarje. Tako naj bi v poseben vprašalnik zapisali podatke o svojih čebelnjakih in jih posredovali Čebelarškemu muzeju v Radovljici.

Na ta način bi muzej ob pomoči čebelarjev pridobil pomembno dokumentacijo, zbrano gradivo pa bi predstavil na občasnih razstavah.

Naslov muzeja:

ČEBELARSKI MUZEJ

Linhartov trg 1

4240 Radovljica

Telefon: 04 53 15 188

O ČEBELNJAKU

vprašalnik št.: _____

1. Kraj, občina: _____
2. Lastnik čebelnjaka: _____
3. Starost lokacije, ledinsko ime: _____
4. Značaj zemljišča (dvorišče, travnik ...): _____
5. Orientacija poslopja (JV ali drugače ...): _____
7. Lega v okviru domačije (samostojna stavba, v okiru gospodarskega poslopja ...): _____
8. Izmere: _____
Priloga (skica, fotografija)
9. Starost poslopja: _____
10. Gradbeni material: _____
11. Oblika strehe (dvokapna ...), vrsta kritine: _____
12. Vhod, način zapiranja (ključavnica ...), okenske odprtine: _____
13. Dodatni prostori: _____
14. Notranja oprema (ležišče ...): _____
15. Za koliko panjev je zgrajen, s koliko panji in s kakšno vrsto panjev je naseljen: _____
16. Ali orodje shranjujejo (staro, novo) v čebelnjaku: _____
17. Ali je bil predelan, na novo postavljen (vzrok): _____
18. Drugo ime za čebelnjak: _____
19. Dodatki (napis na čebelnjaku, figuralni panj, klop ... ob čebelnjaku): _____
20. Za kaj uporabljajo nenaseljen čebelnjak: _____
21. Pripombe: _____

Zapisal: _____

Datum: _____

spomin

JOŽE PODMENINŠEK

Ko so njegove čebele z največjo vnemo nabirale med se je moral od njih posloviti naš dober prijatelj, čebelar in član društva Jože Podmeninšek.

Že od leta 1974, ko je začel čebelariti ga je spremljala bolezen. S trdno voljo, ki jo je širil tudi med druge čebelarje, je premagoval bolezen tudi ob pomoči čebel.

Jože ni bil samo vesten čebelar, bil je tudi ustanovitelj novega Čebelarskega društva Ljubno ob Savinji in leta 1980 tudi član izvršnega odbora društva.

V svojem čebelnjaku je skrbel za dvajset čebeljih družin, ki so mu bile poleg lova v veliko veselje.

Iskrenega in dobrega prijatelja bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Ljubno ob Savinji

BOJAN NOVŠAK

Neizprosna smrt je spet posegla med sevniške čebelarje in iz naše sredine iztrgala sedemdesetletnega Bojana Novšaka, predsednika nadzornega odbora našega društva.

Bojan je bil velik ljubitelj narave, vnet planinec, vrtnar, sadjar in umen čebelar. Za dejavno delo v društvu je prejel odličje Antona Janše tretje stopnje. Bil je vesel, pokončen in pošten mož, ki nikoli ni silil v ospredje. In če naj bi bila najlepši spomin na pokojnika njegova dela, jih pri Bojanu ni malo. Na zadnjo pot smo ga pospremili

v začetku avgusta v Boštanju in se mu poklonili s posavskimi čebelarskimi prapori. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

*Čebelarsko društvo Sevnica,
tajnik Viktor Kladnik*

JANEZ TOLAR

Zadnjo aprilsko nedeljo smo se na pokopališču v Selcah poslovili od našega dolgoletnega člana Janeza Tolarja.

Rodil se je leta 1928 v Podlonku in že doma je v otroštvu spoznaval in občudoval skrivnosti čebel.

Skrb zanje je prevzel takoj po prihodu iz vojske. Pridobival si je izkušnje in vsako leto povečeval število svojih družin. Ko se je poročil in se preselil v sosednjo vas Ravne, je tja preselil tudi čebele. Ker so bile razmere tam dobre, je še napredoval. Ko se je odločil svoj dom zgraditi v Železnikih, so se z njim preselile tudi čebele. Vendar pa jih je po nekaj letih spet preselil v Ravne. Tam si je zgradil udoben in lep čebeljak in po upokojitvi v njem preživel marsikako uro oddiha. Kljub temu da je zbolel, je z bratovo pomočjo čebelaril prav do zadnjega.

Janez Tolar je bil dober poznavalec narave, saj je vse življenje živel v njej. Bil je gozdni delavec, po potrebi mu tudi kmetovanje ni bilo tuje, bil je lovec in seveda tudi čebelar. Prav ob smrti naj bi prejel odličje Antona Janše II. stopnje.

Podelili smo mu ga, žal, že posmrtno. Rad je prihajal v čebelarske kroge, še posebej pa na društvene občne zборе. Bil je prijeten sogovornik, še zlasti če je bilo govora o lovu ali čebelah. Prav po tem se ga bomo še dolgo spominjali.

Čebelarsko društvo Železniki

ODPOVED SLOVENSKEGA ČEBELARJA

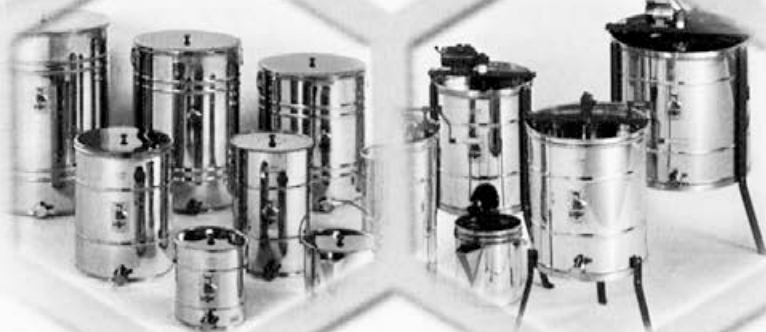
Prosimo vse dosedanje prejemnike **Slovenskega čebelarja**, ki v letu 2001 le-tega ne želijo več prejemati, da nam to sporočijo pisno na ČZS, Cankarjeva 3, 1000 Ljubljana ali po telefonu (01) 421 79 40, najpozneje do 10. decembra 2000.

LOGAR TRADE, čebelarstvo, proizvodnja in trgovina, d.o.o.
Zupanova 1, SI - 4208 Šenčur, Slovenija
tel.: (+386) 04 25 19 410, faks: (+386) 04 25 19 415, e-pošta: logar-trade@siol.net

Logar

ČEBELARSKA OPREMA

Zahtevajte
brezplačen
katalog!

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka od 8.00 do 12.00 in od 15.00 do 18.00
ob sobotah od 9.00 do 12.00

Pri gotovinskem nakupu čebelarске opreme v vrednosti več kot 5.000 SIT
priznamo čebelarjem z veljavno člansko izkaznico 4% popust.

Ugodno — kozarci za med

Firma

STENKO d.o.o.

Špruha 3 – TRZIN – ☎ 01 562 17 23

Čebelarjem ponujamo steklene kozarce po ugodnih cenah, 720 ml (grlo Ø 82 mm) po **25 SIT/kos.**, 370 ml (grlo Ø 66 mm) po **21 SIT/kos.**, pokrove, zlato lakirane, 0,82 mm po **11 SIT/kos** in 0,66 mm po **9 SIT/kos.**

Cene so brez DDV, po dogovoru naročeno blago tudi dostavimo.

SEZNAM TRGOVIN, V KATERIH SO ČEBELARJI – IMETNIKI ČLANSKE IZKAZNICE – NOVEMBRA UPRAVIČENI DO POSEBNIH POPUSTOV PRI NAKUPIH

Ker se je Čebelarstva zveza Slovenije odpovedala dohodku od reklam, ki jih objavljamo v reviji Slovenski čebelar, v korist čebelarjev članov, lahko vsi člani društev, ki prejemajo revijo Slovenski čebelar, pri nakupih s posebno člansko kartico v čebelarskih in drugih trgovinah uveljavljajo do 10-odstotne popuste. ČZS je doslej sklenila pogodbe z osmimi podjetji, prizadevali pa si bomo, da jih bo vsako leto več. Tako bodo čebelarji, imetniki članske kartice, dobili ob nakupih s popusti delno ali v celoti povrnjeno članarino ČZS.

Vse čebelarje in predvsem vodstva društev prosimo, da s to ugodnostjo, ki jo ČZS ponuja svojim članom, seznanijo vse nečlane in »družinske člane«.

TRGOVINE S POPUSTI V MESECU NOVEMBRU:

1. APIS M & D, d.o.o., Čuža 7, VRHNIKA, daje imetnikom veljavne članske kartice 4-odstotni popust pri nakupu in gotovinskem plačilu čebelarske opreme v vrednosti več kot 5.000 SIT le na sedežu podjetja.
2. ČEBELARSKA ZADRUGA NEKTAR, Novo Polje c. XI/17, Novo Polje, daje imetnikom veljavne članske kartice 5-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 5.000 SIT za vse prodajne artikule.
3. ČEBELARSKA ZVEZA MARIBOR, Tyrševa ul. 26, Maribor, daje imetnikom veljavne članske kartice 5-odstotni popust pri nakupu čebelarske opreme in drobnega pribora v vrednosti od 5.000 do 10.000 SIT in 10-odstotni popust pri nakupih v vrednosti več kot 10.001 SIT.
4. LOGAR TRADE, čebelarstvo, proizvodnja in trgovina d.o.o., Zupanova 1, 4208 Šenčur, daje imetnikom veljavne članske kartice 4-odstotni popust pri gotovinskem plačilu čebelarske opreme v vrednosti več kot 5.001 SIT, le na sedežu podjetja.
5. MEDEX INTERNATIONAL, d.d., Linhartova 49a, LJUBLJANA, daje imetnikom veljavne članske kartice 5-odstotni popust pri nakupu čebelarske opreme v vrednosti do 9.999 SIT in 10-odstotni popust pri nakupih v vrednosti več kot 10.000 SIT.
6. RIHAR JOŽE, s. p., čebelarstvo in izdelava čebelarske opreme, Gabrje 42, DOBROVA, daje imetnikom veljavne članske kartice 4-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 5.000 SIT.
7. VELETRGOVINA VEMA eksport – import d.d., Tržaška cesta 65, MARIBOR, daje imetnikom veljavne članske kartice 5-odstotni popust za nakup v vrednosti od 5.000 do 10.000 SIT in 10-odstotni popust za nakupe v vrednosti več kot 10.001 SIT v prodajnih enotah Cash & Carry v trgovskem centru BDC, Tržaška 65, Maribor, na oddelkih čebelarske embalaže, gostinske in trgovske opreme, trgovine s tekstilom in galanterijo in na oddelku Deteljica – darilni bazar.
8. ŠTAJERSKA ČEBELARSKA ZADRUGA CELJE – Prodajalna Čebelarna, Gosposka 3, 3000 Celje, daje imetnikom veljavne čebelarske kartice 3-odstotni popust pri nakupu repromateriala v vrednosti več kot 5.001 SIT in 5-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 20.000 SIT.

Čebelarstva zveza Slovenije

PODJETJE METALIC, d.o.o. Šmartinska 252, 1260 Ljubljana-Polje

Podjetje METALIC, d.o.o., vam ponuja izjemno uspešno napravo EKO FOG 2003 z bencinskim agregatom ter dozatorje s stojalom, za katere lahko kot pogonsko sredstvo uporabijo vse vrste elektroagregatov. Napravi sta namenjeni zatiranju varoe pri čebelah. Za obe napravi so na voljo tudi zaščitne šobe za dozator. Društva imajo možnost nakupa omenjenih naprav z občinskimi subvencijami, za pridobitev katerih izdamo strokovno mnenje Veterinarske službe. Napravi si je mogoče tudi izposoditi.

Za vse potrebne informacije smo vam na voljo od ponedeljka do petka od 7. do 20. ure, med sezono pa tudi ob sobotah in nedeljah na tel. številkah: 01/52 92 246, 01/52 93 436, GSM: 041/718 743.

ZDRAVLJENJE ALERGIJE NA PIKE IN SAMOPOMOČ PRI ALERGIJSKI REAKCIJI

Doc. dr. Mitja Košnik

Večina ljudi po pikih žuželk iz reda kožekrilcev (Hymenoptera) – čebel, os, sršenov, čmrčev – nima večjih težav. Takoj po piku začutijo bolečino. Na mestu vboda se pojavi rdečica, vendar v nekaj urah zbledi.

Pri nekaterih ljudeh beljakovine v strupu žuželk spodbudijo nastanek specifičnih protiteles razreda IgE. Ob naslednjem piku se iz senzibiliziranih celic sprostijo histamin in drugi mediatorji, ki povzročijo alergijsko reakcijo. Alergija torej ni posledica delovanja strupa žuželke, temveč nepotrebnega in burnega odziva imunskega sistema na nekatere sestavine v strupu. Ker se mora organizem alergijskega odziva naučiti, se alergijska reakcija nikoli ne pojavi po prvem piku. Ko pa se alergija enkrat pojavi, alergijsko reakcijo pričakujemo po vsakem vnovičnem piku enake (ali sorodne) žuželke. Alergijsko reakcijo po piku žuželk ima približno 0,5 odstotka ljudi. Na čebelji strup so alergični tudi nekateri čebelarji, saj se alergija lahko pojavi nenadoma.

Strupa čebele in čmrčja sta podobna. Čmrčji ni napaden in le redkokdaj piči. Alergijska reakcija po piku čmrčja je navadno posledica senzibilizacije s strupom čebele. Čebela pusti želo po piku v koži, čmrčji pa ne.

Tudi strupa ose in sršena sta podobna. Zato bolniki, alergični na strup ose, pogosto reagirajo tudi po piku sršena. Ose gnezdijo pod zemljo v bližini hiš ali v ostrejših. Hranijo se s sladkorjem ali razkrajajočimi se snovmi. Sršeni gnezdijo v drevju. Sladkor in meso sršenov ne privlačita. Pri osah zimo preživijo le matica. Zato so piki os in sršenov možni le poleti in jeseni, piki čebel pa so možni celo ob toplejših zimskih dneh.

Kožekrilci pikajo v obrambi, kadar se čutijo ogrožene ali kadar so ogrožena njihova bivališča. Kadar se počutijo ogrožene ali kadar pičijo, sprostijo v okolico posebne substance – feromone, da povečajo agresivnost drugih žuželk iste vrste, ki so v bližini. Bolj agresivni postanejo tudi, kadar sta temperatura in vlažnost zraka visoki.

Pik žuželke je vedno boleč. Na mestu pika nastane srbeča rdečica in oteklina s premerom nekaj centimetrov, vendar normalno izgine v dveh urah. Če žuželka piči človeka v usta ali vrat, lahko normalna oteklina oteži dihanje ali povzroči celo zadušitev. Če človeka piči roj žuželk (več kot sto), se lahko pojavi sistemska zastrupitev. Alergijska reakcija se lahko pokaže z veliko oteklino na mestu pika, ki ostane več dni. Sistemska reakcija se navadno pojavi nekaj minut po piku in skoraj vedno prej kot v eni uri. Simptomi so lahko blagi (srbež, izpuščaj po koži vsega telesa, otekanje okrog oči), zmerni (cmok v grlu,

krči v trebuhu) ali hudi (omotičnost, dušenje, izguba zavesti zaradi znižanja krvnega tlaka). Sistemska alergijska reakcija se navadno dobro konča tudi brez pomoči zdravnika, vendar ljudje, ki so preživeli hudo alergijsko reakcijo, živijo v strahu pred vnovičnim pikom.

Bolniki s sistemsko alergijsko reakcijo imajo pri naslednjem piku največkrat podobne ali blažje težave, redkokje je reakcija hujša. Bolniki, ki so imeli po piku žuželke le generalizirano kožno reakcijo, po naslednjih pikih skoraj nikoli nimajo simptomov na dihalih in obtočilih. Vendar so tudi izjeme. Pri otrocih preobčutljivost pogosto izgine. Bolnik, ki je imel alergijsko reakcijo, se dva do tri tedne po tej reakciji manj burno odzove na vnovičen pik. Preobčutljivost za strup pri nekaterih bolnikih izgine, če jih žuželka ni več pičila.

– Pomembno je izogibanje vnovičnemu piku. Zato morate poznati biološke značilnosti kožekrilcev in ukrepe, ki zmanjšajo možnost vnovičnega pika.

– Pri sebi morate stalno imeti set zdravil za samopomoč, ki jih uporabite, če vas žuželka piči.

– Morda vam bo zdravnik svetoval posebno imunoterapijo.

TAKOJŠNJI UKREPI PO PIKU

Če ste že imeli hujšo alergijsko reakcijo, morate imeti osnovna zdravila, ki jih je predpisal zdravnik, vedno pri sebi.

Kako ukrepamo po piku?

Takoj odstranite želo, če je ostalo v koži. Pri tem pazite, da ne stisnete strupnega mešička. Takoj po piku zaužite tablete antihistaminika (npr. claritine) in glukokortikoida. Nato pripravite adrenalin (predvsem je to pomembno, če imate adrenalin v obliki ampule). Dobro je takoj oditi do najbližjega zdravnika ali poklicati zdravniško pomoč.

Če se kljub tabletam antihistaminika in glukokortikoida začne razvijati hujša sistemska alergijska reakcija (izrazito dušenje ali občutek izgubljanja zavesti), si adrenalin vbrižgajte v podkožje stegna. Ulezite se tako, da dvignete noge nad raven prsnega koša. S tem povečate pretok krvi v srce in možgane.

SET ZA SAMOPOMOČ ZA ODRASLE

Le-ta naj vsebuje največji možni dnevni odmerek hitro delujočega sistemskega antihistaminika (npr. 2 tableti claritina), glukokortikoid (npr. metilprednizolon 64 mg) in adrenalin za podkožno uporabo (fastjekt, epipen, anakit, anahelp). Če vam zdravnik izroči adrenalin v obliki ampule (hkrati vam mora dati tudi brizgalke in igle), vas mora naučiti odpiranja am-

pule ter priprave zdravila v brizgalko. Ob samopomoči uporabite tretjino do polovico ampule.

SET ZA SAMOPOMOČ ZA OTROKE

Le-ta naj vsebuje hitro delujoč sistemski antihistaminik (npr. claritine):

do 7 let: 5 mg,
več kot 7 let: 10 mg;

glukokortikoid (npr. metilprednizolon):
do 7 let: 12 mg,
več kot 7 let: 24 mg;

adrenalin v pripravljenih setih za podkožno uporabo (epipen jr.).

Namen imunoterapije je zmanjšati tveganje ob ogrožajoči alergijski reakciji pri morebitnem vnovičnem piku žuželke. Devetdeset odstotkov bolnikov po imunoterapiji nima več anafilaktične reakcije (dušenje itd.) po piku kozokrilca, pri drugih pa je reakcija blažja kot pred imunoterapijo. Izvajamo jo s podkožnim vbizgavanjem prečiščenega strupa. Zdravljenje začnemo v bolnišnici. Vzdrževalni odmerek doseže-

mo v štirih do petih dneh. Med tem že dosežemo toleranco, kajti bolnik prenese količino strupa, ki je večja, kot jo dobi pri piku žuželke. Vzdrževalni odmerki nato ponavljamo v čedalje daljših intervalih (npr. na štiri do osem tednov). Imunoterapija traja tri do pet let. Če z njo prenehamo prej, se namreč alergija obnovi. Ker z imunoterapijo lahko povzroči- mo anafilaktično reakcijo, jo lahko izvajamo le v tistih zdravstvenih ustanovah, v katerih je zagotovljena možnost takojšnjega ukrepanja in intenzivnega zdravljenja.

Pred začetkom imunoterapije je treba pretehtati, ali stopnja bolezni (stopnja prejšnjih reakcij, tveganje vnovičnega pika, preostale bolezni) odtehta tveganje zapletov in neprijetnosti, povezanih z imunoterapijo. Praviloma je ne izvajamo pri otrocih, mlajših od 5 let. Ne začnemo je med nosečnostjo, vzdrževalne imunoterapije pa med nosečnostjo ni treba prekinjati.

(Claritine proizvaja Schering – Plough; zastopstvo Dunajska 22, Ljubljana, tel. 300 10 70 – ga. Urša Lakner.)

ZAŠČITA KAKOVOSTNEGA AVSTRIJSKEGA MEDU

Od leta 1993 je mogoče med, pridelan v Avstriji, označevati z znakom kakovosti. Najpomembnejša merila za pridobitev blagovne znamke oziroma znaka avstrijskega medu, ki ga je leta 1993 uvedla Avstrijska čebelarstva zveza, so:

Znak oz. blagovna znamka kakovosti avstrijskega medu je lahko dodeljen samo medu, pridelanemu v Avstriji. To je še posebej pomembno v Evropski uniji, zlasti z vidika uredbe o zaščiti medu ter države izvora.

Znak se lahko dodeljuje samo naravnemu medu, tj. tistemu, ki ima pri čebelarju največ 10 ppm HMF, v trgovini pa 15 ppm.

Norma evropske uredbe o medu dovoljuje 40 ppm hidroksimetilfurfurala (HMF), občutno boljši indikator za naravnost medu pa je merilo delovanja invertaze. Pri nektarju je delovanje invertaze do 95 Es, pri gozdnem medu pa do 160 Es. Invertaza v medu cepi saharozo nektarja ali mane v grozdni in sadni sladkor. Invertaza je encim, ki negativno reagira na dolgotrajne ali močne vplive povišane temperature pri vnovičnem utekočinjenju kristaliziranega medu.

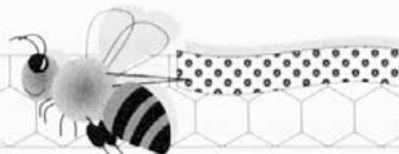
V medu je lahko največ 18,3 odstotka vode. Norma Evropske unije dopušča 21 odstotkov, pri medu iz reše pa celo 23 odstotkov. Zelo kakovostne vrste medu dosežejo največ 16 do 17,5 odstotka vode. Pri tistih vrstah medu, ki dosežejo več kot 18,5 odstotka vsebnosti vode, se lahko v medu raz-

množujejo kvasovke, zato se pri medovih z večjim odstotkom vode prej pojavi fermentacija. Seveda morajo biti izpolnjena vsa druga merila, kot jih določa uredba o medu, in ta so:

- med ne sme vsebovati nikakršnih snovi, ki bi lahko škodovali človekovemu zdravju,
- med ne sme vsebovati nobenih primesi,
- v medu ne sme biti nobenih tujih vonjev ali okusov,
- med ne sme biti kuhan ali se peniti,
- med ne sme vsebovati nobenih umetno spremenjenih sestavin,
- slika peloda navedenih oznak ali izvora mora ustrezati medu.

Cilji uvedbe znaka kakovosti in s tem povezanih laboratorijskih raziskav so bili:

- pokazati na jasno možnost označevanja za porabnike, da bi s tem zmanjšali porabo tujega medu;
- ohranjanje/vzdrževanje ter povečanje kakovosti medu, predvsem v primerjavi s serijskimi industrijskimi izdelki;
- med z znakom kakovosti pravzaprav označuje dokumentirano kakovosten med;
- možnost čebelarjev, da v posebnih primerih dobijo nasvet;
- ustvariti ne samo nadzorni organ, ampak tudi servisno institucijo za naše čebelarje.

KUPIM cvetni prah in propolis, ☎ 04 513 27 36.

MANJSI čebelnjak klasične oblike izdelam po vaši želji, Tomc ☎ 061 813 237.

PRIPRAVLJEN imam postopek za izdelavo neoporečne in zdravilne hrane za čebele. Sam ne utegnem pripravljati po-gač, bi pa brezplačno pomagal čebelarju, ki bi jih želel pripravljati po mojih napotkih – Ivan Maršič – zdravilna zelišča, Škofljica ☎ 01 366 62 19.

PRODAM zaradi bolezni sedemdeset čebeljih družin s panji in avtobus TAM A8 – 5000 predelan v prevozni čebelnjak, ☎ 05 30 28 085.

PRODAM ugodno enajst novih AŽ panjev na 10 S in večjo količino medu (cvetlični, kostanj). Informacije po 20. uri na ☎ 07 498 78 36.

PRODAM prevozni čebelnjak TAM 2001 s 36 naseljenimi AŽ panji. ☎ 065 31 869 ali 05 30 31 869 v večernih urah.

NUDIM vam sadike medovitih dreves eodije in kajlarterije. Informacije na ☎ 01 511 64 70 in 041 410 152.

JOŽE RIHAR s.p.

Čebelarstvo in izdelava čebelarske opreme

- Izdelujemo žične matične rešetke za vse vrste panjev, čebelarske lopatke, plastične odtočne pipe, lovilce rojev (lesice).
- Meljemo sladkor in izdelujemo sladkorne pogače po konkurenčnih cenah – prepričajte se!
- Pri nas dobite žico za žičenje, satnike (rogličičene), testne mreže za lovljenje varoj, plastične razmike ...
- Izdelujemo satnice in kuhamo voščine.
- **Plastična razstojšča za AŽ panje.**

Prepričajte se o kakovosti in ugodnih cenah naših izdelkov. Čebelarska društva obveščamo, da po dogovoru lahko pridemo tudi k njim in jim ponudimo naše izdelke in storitve.

JOŽE RIHAR, Gabrje 42

1356 Dobrova – tel./faks: 01/364 11 06, GSM 041 752 352

ŠTAJERSKA ČEBELARSKA ZADRUGA CELJE, z.o.o.

Prodajalna »ČEBELARNA«

3000 CELJE, Gosposka 3

Tel.: (03) 544 17 23

V trgovini lahko dobite ves čebelarski repromaterial:

- **panje, opremo, pribor, zaščitno opremo, hrano za čebele.**

Odkupujemo vse čebelje pridelke po ugodnih cenah.

Trgovina je odprta ob ponedeljkih, torkih, četrtnih in petkih od 8.–15. ure, ob sredah pa od 9.–12. in od 15.–18. ure. Odprta je tudi vsako prvo soboto v mesecu od 8.–12. ure.

Se priporočamo!

RAKOVEC
GUNCELJSKA 28 a
1210 LJUBLJANA ŠENTVID

Telefon/faks: (01) 512 46 77

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

IZDELUJEMO:

- točila za med na ročni ali električni pogon
- kadilnike
- lovilce rojev AŽ, LR, smukalce cvetnega prahu 330/280, matičnice
- cedila za med - enojna in dvojna
- posode za med 30, 50, 80 l
- posode in stojala za odkrivanje satja
- čebelarski pribor (vilice, univerzalne klešče, klešče za satnike, matične klešče)
- opremo za panje (razstojišča AŽ 5 do 15 - nosilce matičnih rešetk, matične rešetke)
- matične rešetke haneman - LR sponke - zapahe - žico za žičenje satnikov.

NOVO! SMUKALCI ZA CVETNI PRAH

Cene so konkurenčne, se priporočamo!

Spoštovani čebelar in prodajalec medu!

Obveščamo vas, da bo založba Krokra še letos izdala knjigo, ki bo namenjena potrošnikom medu

Med v kuhinji – Medene dobrote

V knjigi smo namenili poseben prostor za predstavitev vašega čebelarstva, saj želimo potrošnike medu seznaniti z naslovi čebelarjev, ki prodajajo kakovosten domači slovenski med na domu in tržnicah. Ker želimo, da bo kupec knjige čim bolj obveščen o možnostih nakupa slovenskega medu Vam založba Krokra ponuja v njej po ugodni ceni možnost objave vašega polnega naslova in ponudbe vaših izdelkov.

POSEBNA UGODNOST – BREZPLAČNO KNJIGO DOBIJO VSI NAROČNIKI OGLASOV!

Cena reklame, ki obsega naslov, telefon, logotip in kratek seznam čebeljih pridelkov je 10.000.- SIT

Interesente prosimo, da svoje podatke in vsebino reklame pošljejo do 15. NOVOBRA 2000 založbi KROKAR, TRIGLAVSKA 7, 1000 LJUBLJANA telefon št. **01 – 53 48 002 in 031 567 922** vsak delavnik med 9. in 16. uro.

Založba Krokra – Ljubljana

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko« leta 1898. Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Cankarjeva 3, 1000 Ljubljana.

Tel.: tajništvo (01) 421 79 40, uredništvo: (01) 421 79 45 (Janez Mihelič, GSM: 040/209 004), faks: (01) 426 13 35, e-pošta: cebelarska.zveza.slo@iol.net.

Izdajateljski svet: Lojze Peterle, Marjan Debelak, dipl. inž. arh., Janez Mihelič, univ. dipl. biol., dr. Jože Šnajder, dr. Janez Poklukar in dr. Aleš Gregorc.

Uredniški odbor: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., Jože Babnik, inž. agr., dr. Jurij Senegačnik, doc. dr. Janez Poklukar, mag. Mira Jenko - Rogelj, Marjan Debelak, univ. dipl. inž. arh., in dr. Aleš Gregorc.

Glavni in odgovorni urednik: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2000 za nečlane je 6.600,00 SIT. Posamezna številka stane 500 SIT za člane oz. 600 SIT za nečlane skupaj z 8 % DDV. Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar, je 5.500 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 50 SIT.

Reklamni oglaš: Cela barvna stran na ovitku 100.000 SIT, v sredini 60.000 SIT, pol strani 30.000 SIT, četrt strani 14.000 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10%, za 6- do 10-kratno objavo 20%, za celoletno objavo 30%.

Splošni oglaš po 50 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka žiroračuna pri APP v Ljubljani je: 50100-678-48636, davčna številka: 81079435.

Priprava za tisk: Prepress d.o.o., Ljubljana, tisk: Tiskarna Tone Tomšič d.d., Ljubljana.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak, dipl. inž. arh.

SPOŠTOVANI ČEBELARJI

Za splošen napredek čebelarstva, posodabljanje čebelarске opreme in izboljševanje ponudbe, za boljše trženje in informiranje čebelarjev – članov ČZS Vam Medex daje možnost nakupa čebelarске opreme

S POPUSTOM od 5 do 10 %

5 % popust velja pri nakupu čebelarске opreme v vrednosti do 9.999 SIT,

10 % popust pa velja pri nakupu v vrednosti več kot 10.000 SIT.

Uveljavljanje popusta bo možno le ob predložitvi veljavne članske kartice.

Pričakujemo Vas v Medexovi prodajalni na Linhartovi 49/a

od ponedeljka do petka, od 7.30 do 14.30 ure.

Hkrati Vas obveščamo, da imate kot člani ČZS možnost naročanja čebelarске opreme **po povzetju**.

Naročeno blago Vam bomo dostavili **s paketno pošto**.

Stroške poštnine poravnava naročnik ob prevzemu.

medex

international, d.d.
linhartova 49/a
ljubljana, slovenija

živeti z naravo

NOVOLETNO DARILNI PROGRAM

Bombažni prtčki oz. pokrivala, Ø13cm za kozarce že od 10,50 SIT

Darilne lesene nosilke za med že od 378 SIT

Naravna bombažna embalaža

Pri nakupu nad 5.000 SIT velja
5% popust, pri nakupu nad
10.000,00 SIT pa velja **10% popust**.

V zalogi več kot: 40 vrst steklenič in steklenic,
12 vrst kozarcev in
16 vrst pokrovov za kozarce
(Ø43 mm, Ø53 mm, Ø63 mm, Ø66 mm, Ø82 mm)

Barvno tiskanje
manjših količin
etiket za med,
propolis, cvetni
prah, po ugodnih
cenah

Drobni darilni dodatki
iz 100% surovega
bombaža in tesa

Cene vključujejo **10% popust**
pri nakupu nad **10.000 SIT** in ne
vključujejo **19% DDV**. Cene so
FEO Maribor (BDO VEMA).
Pošljamo tudi po povzetju (na
stroške kupca).

Drobni darilni dodatki

Ročna poslikava na steklenič
ali kozarčkov v darilnem bazarju

DeTeLjica

Tržaška 65, 2000 Maribor

Telefon: 02/320-64-52

Faks: 02/332-62-71

e-mail: vema@siol.net

Delovni čas:

pon. - pet.: 8^h - 19^h

sobota: 9^h - 12^h